

OM AZONOSÍTÓ: 203540.....

Cím: 3530 Miskolc, Görgey Artúr utca 20.

**MISKOLCI ÉDENKERT REFORMÁTUS
ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

Készítette: Estovk Viktória
és az óvoda nevelőtestülete

2025.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Az intézmény adatai	1
2. Törvényi háttér	2
3. Az óvoda bemutatása	3
4. A református óvodai nevelés feltételrendszere	4
4.1. Személyi feltételek	4
4.2. Tárgyi feltételek	6
5. Pedagógiai programunk szellemisége	6
5.1. Gyermekkép	6
5.2. Óvodakép	7
5.3. Óvodai nevelésünk alapelvei	7
5.4. Óvodai nevelésünk célja, küldetésünk	7
5.5. Keresztyén szellemű nevelés	8
5.6. Elvárás munkatársainkkal szemben	9
5.7. Kíváncsi a szülőkkel szemben	10
6. Az óvodai nevelés feladatai	10
6.1. Óvodai nevelés általánosfeladatai	10
6.1.1. Az egészséges életmód alakítása	10
6.1.2. Az érzelmi, az erkölcsi nevelés, szocializáció	12
6.1.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés	13
6.2. Áhítatok, csendes percek	14
6.3. Bibliai történetek	15
7. Az óvodai élet megszervezése	16
8. Az óvodai élet tevékenységformái	18
8.1. Játék	18
8.2. Munka jellegű tevékenységek	23
8.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	24

8.4. A külső világ tevékeny megismerése – a környezet megismerése	26
8.5. A külső világ tevékeny megismerése–matematikai tartalmú tapasztalatok	27
8.6. Verselés, mesélés	28
8.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	29
8.8. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	31
8.9. Mozgás	32
9. Megemlékezések, ünnepek	34
10. Az óvoda pedagógiai dokumentumai	36
11. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	38
12. Az óvoda kapcsolatai	38
12.1. Az óvoda és a család kapcsolata	38
12.2. A szülő, a gyermek és a pedagógus együttműködése	39
12.3. Kapcsolat a gyülekezettel	40
12.4. Kapcsolat a társintézményekkel, bölcsődével, iskolával	40
12.5. Kapcsolat a munkánkat segítő intézményekkel	41
12.6. Külső szakmai kapcsolatok	41
12.7. Kapcsolat a fenntartóval	42
13. Gyermek-és ifjúságvédelmi feladatok	43
13.1. A gyermekvédelmi munka célja és az ezzel összefüggő pedagógiai tevékenység	44
13.2. Óvodai nevelőtestület gyermekvédelmi feladatai	45
13.3. Gyermekvédelmi felelős feladatai	45
13.4. Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai	45
14. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése	46
14.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése	46
14.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése	47
14.3. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek	48
14.4. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek	49

15. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	50
16. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	51
17. Diabéteszes gyermek speciális ellátási eljárásrendje	53
Függelék	57
Felhasznált irodalom	62
A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos szabályok	63
Legitimációs Záradék	65

1. Az intézmény adatai

Az intézmény neve: Miskolci Édenkert Református Óvoda

Címe: 3530 Miskolc, Görgey Artúr utca 20.

Telefon: 46/382-356

E-mail: gorgeyovi@gmail.com

Az intézmény fenntartója: Tiszáninneri Református Egyházkerület

Címe: 3525 Miskolc, Kossuth utca 17.

A törzsóvoda neve: Görgey úti Református Óvoda

Székhelye: 3530 Miskolc, Görgey Artúr utca 20.

Telephely neve:

1. Kis-Hunyad úti Református Óvoda

Címe: 3525 Miskolc, Kis-Hunyad utca 5.

Telefon: 46/554-305

E-mail: kishunyadovi@gmail.com

2. Bárczay Árvéd Óvoda

Címe: 3508 Miskolc, Templom utca 18/A.

Telefon: 46/333-983

E-mail: edenkert.barczayovi@gmail.com

Alapító okirat száma, kelte: 884/2021, 2021.05.06

Engedélyező szerv neve: Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal

Az intézmény OM azonosítója: 203540

Az intézmény típusa: óvoda

A költségvetési szerv főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:

Óvodai nevelés

Szakágazati száma: 851020

A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:

091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

096015 Gyermekekétkeztetés köznevelési intézményben

096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

Az óvodába felvehető gyermekek száma: 156 fő

Gyermekcsoportok száma: 6

A gyermekcsoportok összetétele: vegyes életkorú

Gazdálkodása:

Az intézmény a fenntartó Tiszáninneri Református Egyházkerület által biztosított költségvetés alapján önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkezik. A gazdasági, pénzügyi, munkaügyi feladatait a székhelyen látja el. Gazdálkodással összefüggő kötelezettséget a fenntartó jóváhagyása nélkül nem vállalhat.

Az intézmény egyházi felügyeleti szerve:

Tiszáninneri Református Egyházkerület (Címe:3525 Miskolc, Kossuth Lajos utca 17.)

Az intézmény törvényességi ellenőrző szerve:

Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal

Az óvodai nevelés magyar nyelven folyik.

A református óvoda nevelési elveiben és gyakorlatában elkötelezett a keresztyén értékek és életvitel közvetítésében a rábízott gyermekek felé, figyelembe véve a szülőknek azt a jogát, hogy gyermeküket vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő nevelésben részesítsék.

2. Szabályozási háttér

- Magyarország Alaptörvénye
- 2011 évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1995. évi I. törvény A Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye
- Az óvoda alapító okirata
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- 2/2025. (VI. 18.) Magyarországi Református Egyház zsinati szabályrendelet a köznevelésben és a szakképzésben szolgáló intézményi lelképászorokról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról

3. Az óvoda bemutatása

A Tiszáninneni Református Egyházkerület 2021. szeptember 1-étől a város két református óvodájának összevonásával egy új óvodát hoz létre Édenkert Református Óvoda elnevezéssel. A két óvoda a Görgey úti és a Kis-Hunyad úti tagóvoda. Óvodai nevelésünk feladatait a Református Óvodai Keretprogram szerint tűzzük ki, figyelembe véve az Országos Óvodai Alapprogram elvárásait. Az egységes célok, alapelvek mellett megjelenik az óvodák eltérő sajátossága, egyéni arculata. Valljuk, és naponta megéljük a Szentlélek Isten bennünk élő erejét, munkáját. Nagy kegyelem, hogy az értelmi, érzelmi nevelés mellett gyermekeink szellemi élete is csodálatosan fejlődik, és ők segíthetnek szüleiknek a hitre jutásban, és abban, hogy szüleik is elfogadják Jézus Krisztust, a Megváltót.

Görgey úti Óvoda

Az óvoda 2002-től működik. Kezdetben az Erdész úti óvoda tagóvodájaként indult, majd később Miskolc-Diósgyőri Református Általános Iskola tagintézménye lett. 2021-től újra önálló óvodai intézménnyé alakul a Kis-Hunyad úti óvodával. Az óvodában 2 csoport működik, jelenleg 55 fővel, vegyes csoportban. A Görgey úti óvoda a város belvárosi részén van. Nagy öröm és Isten iránti hála, hogy a belvárosban is lehetőség nyílt református óvoda működtetésére.

A Görgey úti Óvodába többségében értelmiségi, rendezett családi háttérrel rendelkező szülők gyermekei járnak, akik főleg református vallásúak, de más felekezetű gyermekek is vannak intézményünkben. Az óvodaépületben a gyermekek mindennapi tevékenységéhez szükséges feltételek biztosítottak. Két tágas csoportszoba, az alagsorban tornaszoba, foglalkoztató helyiség áll a gyermekek, óvodapedagógusok rendelkezésére. Eszközökkel jól felszerelt a lépcsőzetes, dombos, fajtájkokkal ellátott udvar is jó terepet jelent a szabad mozgáshoz, udvari játékokhoz. Az udvarunk domborzata télen remek szánkópályát biztosít a tél örömeit élvező gyermekeink számára. A keresztyén nevelés mellett kiemelt hangsúlyt kap a környezettudatosság, az egészséges életmódra nevelés, melynek fontos szerepe van a gyerekek óvodai élete során. 2003-tól az intézmény különlegessége, hogy allergiás, asztmás gyermekek és felnőttek részére preventív és korrekciós terápiaként sószoza működik, melynek kialakítását a fenntartó támogatta. Sajátos nevelési igényű gyermek különleges bánásmódot biztosító ellátását a Református Pedagógiai Szakszolgálatól (EGYMI) igényeljük.

Kis- Hunyad úti óvoda

2021-ben az magyar Református Egyház Országos Óvodaprojektjének keretében az Tiszáninneri Református Egyházkerület tulajdonában lévő, a belvárosban található Kis-Hunyad utcai emeletes épület teljes felújításra került óvodai nevelés céljára. Az épületben két csoportszoba áll rendelkezésre, a hozzátartozó mosdó, öltöző helyiségekkel, ill. tornaszoba, logopédiai szoba, irodák, melegítőkonyha, tárolók. Az épülethez tartozó udvaron lesznek kialakítva a kinti játszó eszközök (pl. hinta, csúszda, mászóka, homokozó) Hasonló, szociokulturális háttérű és felekezetű családok jelentkezése várható ebbe az intézménybe is. A Kis-Hunyad Utcai óvoda a Miskolci Belvárosi református Gyülekezethez tartozik területileg, ezért ezzel a gyülekezettel állunk partneri kapcsolatban.

Bárczay Árvád Óvoda

2023 szeptemberétől kezdi meg működését a Hejőcsabán újonnan felépített Bárczay Árvád Óvoda. A Tiszáninneri Református Egyházkerület tulajdonában lévő telken a Kis-Hunyad utcai Óvodához hasonlóan szintén a Magyar Kormány támogatásával, az Országos Óvoda Program keretében épült fel második telephely óvodánk. Nagyon modern, szép, tágas, emeletes épület. Minden szempontból megfelel a korszerű óvodai nevelés elvárásainak. Az óvoda 2 vegyes életkorú csoporttal működik.

A Bárczay Árvád Óvoda a Hejőcsabai Református Gyülekezet területén található, ezért ezzel a gyülekezettel állunk partneri kapcsolatban.

4. A református óvodai nevelés feltételrendszere

4.1. Személyi feltételek

A nevelőtestület tagjai elkötelezettséggel, önképzéssel, továbbképzésekkel kíván megfelelni a mai kor társadalmi, szakmai kihívásainak. Református Óvodáink munkatársi közössége igyekszik olyan szeretetteljes, toleráns, bátorító attitűdöt átadni, illetve környezetet biztosítani, amelyből meríthetnek egyaránt gyermekeink, szüleik, partnereink is.

Az óvodai nevelőmunka tekintetében központi szerepet tölt be az óvodapedagógus. Életfelfogásával, személyiségével református keresztyén értékeket képvisel és tudatosan közvetít a mindennapokban. Óvodáink örökkévaló értékekre épít, hitben-hitre, keresztyén erkölcsre neveljük gyermekinket. Óvodapedagógusaink megértő, elfogadó hozzáállással közelednek a sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekekhez.

A református óvodapedagógus személyisége:

- Tudatában van elhivatottságának és ezért munkáját alázat, szeretet jellemzi
- Ismeri a Bibliát, életének zsinórmértéke az Ige
- Tudja, hogy az óvodás gyermek (bármilyen képességű is) Isten számontartott ajándéka
- Munkatársaiért is imádkozik, Isten jelenlétével személyes kapcsolatait is formálja
- Tudja, hogy a reá bízott feladattal el kell számolnia az Úr előtt
- Törekednie kell a hitben való épülésre, hogy maga is építhessen.

Az óvodapedagógus adott esetben mentori feladatokat lát el, ezzel segítve a gyakornokot. A gyakornoki idő egy olyan folyamat, amelynek során a „pályakezdő” megismeri a munkahely belső értékeit, szervezeti kultúráját, meghatározott módszertan alapján támogatást kap, hogy megtalálja helyét a munkaszervezetben, mintát kap a feladatok hatékony elvégzéséhez.

Pedagógiai munkánkat közvetlenül segíti a pedagógiai asszisztens. A pedagógiai program eredményes megvalósítása, a gyermekek zavartalan és folyamatos ellátása és fejlesztése érdekében segíti az óvodapedagógusok munkáját. A gondjára bízott gyermekek testi épségéért teljes körű felelősséggel tartozik. Gondoskodik a gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítéséről, fejlődésük optimális segítéséről az óvodapedagógusok iránymutatása szerint.

A pedagógiai asszisztensen kívül fontos szerepet tölt be a gyermekek életében a dajka személye. Szakképzett dajkáink szintén a pedagógiai munkákat közvetlenül segítő munkakörbe tartoznak. Feladataikat az óvoda napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik. Személyiségükkel, példaértékű magatartásukkal hozzájárulnak a gyermekek biztonságos fejlődéséhez. Felelősen végzik feladataikat az óvoda közvetlen környezetében, odafigyelve a higiéniai tisztaságra, rendezettségre, illetve az óvoda külső-belső megjelenésére.

A munkaközösségi vezetők gyakorolják mindazokat a pedagógiai, gazdálkodási feladatokat, melyeket az intézményvezető a hatáskörükbe utal. Koordinálják az intézményekben folyó feladatokat, magatartásukkal szakmai ismeretükkel segítik az intézmény működését. Életvitelük, napi munkájuk mélyen tükrözi a keresztyén értékrendet, hitelesen képviselik intézményüket.

A technikai (nem pedagógus) dolgozók: Az óvoda működését segítő, nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája is hozzájárul óvodáink eredményességéhez (konyhai alkalmazottak, ételmezésvezető, karbantartó). Feladatukat példa értékűen, keresztyén értékrendet képviselve végzik.

Óvodánk lelkészei a tervezett időpontokban felnőtt áhítatokon szolgálnak a dolgozók hitbeli megerősítése és növekedése érdekében. Segítséget nyújtanak a gyermekek hitbeli nevelésének

tervezésében. Részt vesznek az óvoda ünnepi alkalmain, Isten üzenetét közvetítve a jelenlévőknek.

„Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes erődből és teljes elmédből, és felebarátodat, mint magadat.” Lukács 10:27

4.2. Tárgyi feltételek

A **Görgey úti óvodában** két tágas csoportszoba van, mindkettőben 2021-ben készült új galéria és megfelelő bútorok és eszközrendszer biztosítja a napi nevelő-oktató munkát. Az intézmény melegítő konyhával rendelkezik, az alagsorban tornaszoba, fejlesztőszoba, sószoba van kialakítva. A tárgyi, szakmai feltételek adottak. A dekorációk igazodnak a keresztyén szellemiséghez, egyszerűséget, esztétikumot közvetítenek. A bibliai történetek megértését, és a gyermekek közvetlen tapasztalatszerzését a környező világról, természetről segítő eszközeink: könyvek, lexikonok, társasjátékok, CD, DVD lejátszó, projektor, internet hozzáférés, Smart TV / okos TV / stb.

A **Kis-Hunyad úti emeletes óvodában** szintén két csoportszoba áll rendelkezésre, a hozzátartozó mosdó, öltöző helyiségekkel, tornaszoba az emeleten, az alsó szinten logopédiai szoba, irodák, melegítőkonyha, az alagsori részben több tároló helyiség van. Az épülethez tartozó udvaron kialakítva a kinti játszó eszközök (pl. hinta, csúszda, mászóka, homokozó) Az újonnan induló, óvodaprogram keretében felújított, teljesen új eszközökkel felszerelt Kis-Hunyad úti Óvoda tárgyi feltételei adottak. A 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklete által előírt kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléseiről tekintetében a neveléshez szükséges eszközökkel rendelkezünk.

A **Bárczay Árvéd Óvodában** szintén két csoportszoba áll rendelkezésre, a hozzátartozó mosdó, öltöző helyiségekkel, tornaszoba, logopédiai szoba, melegítőkonyha, az emeleten irodák, több tároló helyiség van. Az épülethez tartozó udvaron kialakítva a kinti játszó eszközök (pl. hinta, csúszda, mászóka, homokozó) Az újonnan induló, óvodaprogram keretében felújított, teljesen új eszközökkel felszerelt Bárczay Árvéd Óvoda tárgyi feltételei adottak. A 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklete által előírt kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléseiről tekintetében a neveléshez szükséges eszközökkel rendelkezünk.

5. Pedagógiai programunk szellemisége

Óvodánk valamennyi óvodapedagógusa *Jézus Krisztus elkötelezett követője*.

Egyetértünk a Keretprogramban leírtakkal: „A keresztyén óvoda felnőtt közösségének olyanná kell formálódnia, a Szent Lélek segítségével, - ahol a gyermek megérez, megtapasztal valamit Jézus Krisztus szeretetéből.”

Tehát mi is mindannyian valljuk, hogy a „Református óvoda szellemiségének gyökere a Szeretet Istenében van!” János első levele 4,16.

5.1 Gyermekeképünk:

Valljuk, hogy minden gyermek egyedi személyiség, számon van tartva Istennél, rendelkezik adottságokkal, talentumokkal. A feltétel nélküli, agapé szeretet átadása, a spontán és tervszerű

környezeti hatások együttesen nyújtanak olyan lehetőségeket, ahol fejlődik gyermekeink képessége, személyisége. Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik találkozhatnak az Önmagát kijelentő Istennel, önzetlenek, segítőkészek. Tisztelik szüleiket, nevelőiket, társaikat, érzelmileg gazdagok, elfogadják és értékelik a másikat, tudnak megbocsájtani és bocsánatot kérni. Szeretik és védik természeti és társadalmi környezetüket, önállóak, elfogadóak és betartják a szabályokat.

5.2. Óvodaképünk:

Munkatársaink sokoldalú, szakmai tapasztalattal, elkötelezetten, hitvalló keresztyén módon nevelik és fejlesztik óvodásainkat. Minden óvodapedagógus vallja, hogy a gyermek Isten ajándéka és felelősséggel tartozik érte. Óvodánk arculata a református keresztyén szellemiség képviselésében mutatkozik meg, miközben teljesíti az óvó-védő, szociális, nevelő és személyiségfejlesztő funkcióját. A gyermekek nevelésének első számú nevelési színtere a család, ezért óvodánk csak kiegészítő szerepet tölt be. De a közös cél érdekében, olyan alkalmakat szervezünk a szülőkkel, ahol a családok megtapasztalhatják a hitben-hitre nevelés lényegét, szükségességét, ezáltal összehangolódik a közös munkánk. Pl.: szeretetvendégségek, nyílt napok, gyülekezeti alkalmakra való hívogatás.

Olyan óvodai nevelési légkört igyekszünk kialakítani gyermekeinknek, amely szeretetteljes, biztosságot nyújtó és családi jellegű.

5.3. Óvodai nevelésünk alapelvei

Nevelési alapelvekben ismételten a keretprogramra kell hivatkoznunk, mert az abban felsorolt alapfeladatok és célok minden keresztyén óvodára, nevelési intézményre vonatkoznak, így természetesen a mi óvodánkra is:

- Istentől kért bölcsesség, krisztusi szeretetszolgálat;
- a gyermek egyszeri, egyedi lényének felismerése és képességeinek felelősségteljes fejlesztése;
- a gyermeki szabadság biztosítása;
- a gyermek tevékenységére épülő kompetencia biztosítása;
- családokkal való jó együttműködés.
- esélyegyenlőség biztosítása, esetlegesen hozott hátrányok kompenzálása
- a hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartása
- nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó családok gyermekeinek befogadása

Ezen alapelvek kimunkálásának érdekében igyekszünk már az első pillanatban jó kapcsolatot kialakítani az egész családokkal. Lehetőségük van arra, hogy intézményünket, nevelési elveinket megismerjék. Minden esetben bátorítjuk a szülőket az őszinte véleményük kifejezésére, kölcsönös bizalomban élünk, mert e nélkül nem lehetséges az összehangolt, szeretetteljes nevelés.

5.4. Óvodai nevelésünk célja, küldetésünk

Célunk, hogy óvodáinkban megvalósuljon a hitben és hitre való nevelés, melynek során a reánk bízott gyermekek találkozhatnak az Önmagát Kijelentő Istennel, egy szeretetteljes, biztosságot

adó légkörben. Rávezetjük a gyermekeket arra, hogy amit Isten teremtett, az jó; és felébresztjük feladattudatukat, felelősségérzetüket a teremtett világ felé. Nevelésünk környezettudatos. A gyermekek személyiségének és képességeinek fejlődését a családi neveléssel együtt megalapozzuk, annak érdekében, hogy kiegyensúlyozottan fejlődő, önálló, nyitott és az iskolát váró kisgyermekké váljon, aki képes egyházi, felekezeti vagy egyéb fenntartású iskolában is megállni a helyét. Mindezeket küldetésnek tekintjük, lelkesedésünkkel, hitünkkel, hivatástudatunkkal és viselkedésünkkel példát mutatunk, melyek olyan pozitív lelki többletet sugároznak, ami kellemessé teszi gyermekeink életét.

5.5. Keresztyén szellemű nevelés

Bibliai történetmondás óvodánkban

Keresztyén szellemű nevelésünknek fontos pillére a bibliai történetekkel való ismerkedés, melynek életkorhoz igazodó formáját, tartalmát óvodapedagógusaink keresik. Két dolog meghatározó: a gyermekek életkora és a keresztyén ünnepekörök. Az óvodában a 3-7 éves korú gyermekek életkori sajátosságai behatárolják a lehetőségeinket. Azokat a történeteket részesítjük előnyben, amelyek a korosztály adottságainak megfelelően Isten oltalmazásáról, szeretetéről, gondoskodásáról szólnak. Ez a szemlélet határozza meg az elmondásra ajánlott bibliai történeteket. A keresztyén ünnepek történetei keretet adnak együttléteinknek. A bibliai történetmondás, a csendes percek, áhítatok alkalmain az Isten dolgairól hallunk és arról beszélgetünk. A történetmondás a szóbeliségben hat. Meghatározó a beszélgetés körülménye, az a közeg, amiben elcsendesedünk, amiben Istenre figyelünk. A meghitt együttlét az Istenre figyelés csendes perceiben, érezzük ennek a titokzatosságát és a mégis az Úr közelségét. Természetes, egyszerű együttléteink mentesek minden kényszertől. A katechézis sikere emberileg sokban múlik azon, hogy az hogyan kezdődik. Nem a bibliai történetmondás adja meg csupán a keresztyén szellemű nevelés lényegét, legalább olyan fontos, a személyes érintettség, az Istennel való kapcsolat átélése. Ezen a téren a hitelességet az óvodapedagógus személyes meggyőződésének kisugárzása adja, amelyet nem pótol a bibliai eseménysor csak szó szerinti visszaadása. A megszokott liturgia, a rendszeresen használt szimbólumok állandóságot, biztonságot közvetítenek a gyermekek felé. Egyben magukban hordozzák az üzenetet: most az Isten dolgairól fogunk hallani. Célunk a helyes Istenkép kialakulásának segítése, megéreztetni a gyermekekkel az Isten szeretetének jó ízét, ezért hangsúlyozni kell a szeretetet, rámutatni a bizalomra, hogy növeljük a gyerekekben az ős bizalom csíráját. Összekulcsoljuk a kezünket, meghajtjuk a fejünket, hogy amíg imádkozunk, ne terelje el semmi a figyelmünket. A gyermek imádság egy-két mondat. Annak megéreztetése, hogy az Isten megszólítható. Beszélhetek hozzá, mert meghallgat.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A tanult imádságokat önállóan mondják. Az imádság mondás életük természetes részévé válik.
- Várják a bibliai történetmondás alkalmát.
- Segítenek a történetmondás és a történet hallgatás körülményeinek a megteremtésében.

- Az ismert történetek közül szívesen báboznak, dramatizálnak, ábrázolnak számukra kedves jeleneteket.
- Ismernek a keresztyén ünnepekhez kapcsolódó verseket, énekeket.

5.6. Elvárás munkatársainkkal szemben

Olyan etikai és szakmai elvárás a kívánalom óvodapedagógusainktól, melyet a fenntartó egyházi testületek törvényei, szabályrendeletei, nevelőkre vonatkozó etikai kódexe is megkövetel: „MRE 2005. évi II. tv. VII. 53.§- a alapján:” a pedagógus hivatásának gyakorlása közben és magánéletében egyházához és hazájához való hűségével, feddhetetlen életmódjával, vallásának gyakorlásával mutasson példát.” – MRE Kt VII. 48.§ alapján: „Az intézmény minden alkalmazottjának tekintet nélkül arra, hogy milyen vallású és milyen munkakörben dolgozik, figyelembe kell vennie, hogy református keresztyén közösség munkatársa, és köteles megjelenésével, megnyilatkozásaival, valamint életvitelével segíteni az ifjúság evangéliumi hit és erkölcs szerinti nevelését.” A református intézmények számára készült „Etikai kódex” ismerete és betartása, a keresztyén életvitel folytatása, kötelezettségeink közé tartozik nevelőtestületre, vezetőre és vezetettekre egyaránt vonatkozik. Megkívánjuk, hogy az Etikai kódexnek megfelelő magatartás – a gyermekek számára elsődlegesen érthető – nonverbális csatornákon is megnyilvánuljon. Elfogadó, problémamegoldó, pozitív, segítőkész, szeretetteljes, de nem megengedő attitűd az elvárásunk. A gyermek és egymás tisztelete jellemezze kapcsolatainkat. Úgy teszem a dolgom mások javára, hogy csendben igyekszem a helyeset cselekedni. Az óvodapedagógus legyen nyitott minden értékre, szakmai érdeklődését tartsa ébren. Az intézmény vezetőségének lehetőséget kell teremtenie a munkatársak lelki épülésére (bibliaórák, áhítatok, istentiszteleti alkalmak), szakmai fejlődésre (továbbképzések, konferenciák).

Pedagóguskép

Óvodapedagógusaink feltétel nélkül szeretik, és tisztelik a gyermeket, a szülőt, elfogadják a különbözőséget. Az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követik és írásban rögzítik, a PDCA alkalmazásával tudatosan fejlesztik. A szülőt folyamatosan tájékoztatják az elért eredményekről, gyermekének fejlődéséről. Jellemzi őket a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a megújulásra való törekvés, egymás elfogadása, segítése, tisztelete, együttműködés a közösen megfogalmazott célok elérése érdekében. Jó munkahelyi légkörre, hatékony munkakapcsolatra törekvés az intézmény minden partnerével. Tervezik a saját szakmai jövőjüket, fejlődési lehetőségeiket, ismereteiket gyarapítják önképzés és továbbképzés során egyaránt. Szakmailag elhivatottak, igyekeznek megfelelni a társadalmi, oktatáspolitikai, és szervezeti elvárásoknak. A gyermeki közösség aktív, tevékeny irányítói. Tudatosan alkalmazzák a közösségfejlesztés változatos módszereit, élmény gazdag tevékenységek biztosításával.

Pedagógiai asszisztens kép

- Figyelemmel kíséri az óvodapedagógusok elvárásait és annak megfelelően vesz részt a nevelőmunkában.

- A gyermekekkel türelmes és szeretetteljes a kapcsolata, segíti személyiségük fejlődését.
- Tevékenyen vesz részt a gyermekek gondozási feladatainak ellátásában, szokásainak kialakításában, fejlesztésében.
- Gondoskodik a gyermekek testi épségéről, erkölcsi védelméről, a balesetek megelőzéséről.
- Magatartásával, viselkedésével és beszédkultúrájával pozitív mintát ad, értékeket közvetít.
- Aktív segítőként vesz részt a rendezvények szervezésében, lebonyolításában.

Dajka kép

- Figyelemmel kíséri az óvodapedagógusok elvárásait és annak megfelelően vesz részt a nevelőmunkában.
- Elfogad minden gyermeket és ennek megfelelően segíti személyiségük fejlődését.
- A szokásrendszer alakításában erősíti a gyermekeket személyes példaadással.
- Megfelelően, példamutatóan kommunikál a gyermekekkel és felnőttekkel egyaránt.
- Folyamatosan biztosítja az óvodai élethez szükséges megfelelő higiéniai feltételeket pontos, precíz munkavégzéssel.
- Aktívan részt vesz a rendezvények lebonyolításában.

5.7. Kíváncsi a szülőkkel szemben

Az óvoda igazi keresztyén szellemisége a szülők támogatása nélkül nem valósulhat meg. Természetesnek vesszük, hogy a szülők elfogadják, tisztelik az óvoda református jellegét, értékrendszerét, nevelési elveit, becsülik az intézményben dolgozók munkáját. Ennek érdekében lehetőséget biztosítunk arra, hogy az óvoda pedagógiai programját feladatait megismerjék. Beiratkozás alkalmával a szülők nyilatkoznak arról, hogy az óvodánk keresztyén szellemiségében történő nevelését elfogadják.

6. Az óvodai nevelés feladatai

6.1. Óvodai nevelés általános feladatai

- Egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- Az Anyanyelvi, és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

6.1.1 Egészséges életmódra nevelés

Az óvodában az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, mozgás, edzés, pihenés és alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel, és az ezeken alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot.

A *gondozási feladatok* teljesítése bensőséges gyermek-óvónő, gyermek-dajka kapcsolatot feltételez. A gyermekek gondozásánál figyelembe vettünk minden adottságot: fontosnak tartjuk a gyermek testi komfortérzetének kielégítését. Figyelemmel kísérjük a gyermekek napi gondozottságát, öltözködését, étvágyát, wc használat szükségességét, alvási igényét, fáradását. Saját

szükségleteinek kielégítésére neveljük őket, megteremtve a gyakorlás lehetőségét, eszközeit. *A helyes életritmust* a nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó érdekében a gyermekek óvodában eltöltött idejének és szükségleteinek figyelembevételével alakítjuk ki (lásd napirend). *Egészséges táplálkozás*: a gyermek minőségi és mennyiségi étrendjének összeállítását a tagóvoda saját konyhája biztosítja. A HCCP ételminőségbiztonsági előírásait folyamatosan betartjuk. Célunk, hogy az óvodában megvalósuló korszerű táplálkozás elemei, a családok szokásrendszerébe is beépüljenek. Mindennap friss gyümölcsöt fogyaszthatnak gyermekeink, a nap bármely szakában, melyről a Szülői Munkaközösség tagjainak szervezésében a szülők gondoskodnak.

Egészséges és biztonságos környezet kialakítása: csoportszobáink berendezési tárgyai az előírásoknak megfelelőek, derűs, biztonságos fűszek meleg módon vannak berendezve. Az óvodák udvarán is biztosítunk olyan játékeszközöket, amelyek kielégítik gyermekeink mozgásigényét, fejlesztik egyensúlyérzéküket, koordinációs képességüket, egészséges testi fejlődésüket (Kombinált mászóka, filagória, kisvona, babaház stb.). *A testápolás*, az önkiszolgáló feladatok elvégzése fejleszti a gyermekek önállóságát, testséma kialakulását.

A gyermekek mozgásigényének kielégítésére, testi képességeinek fejlesztésére spontán és szervezett lehetőségeket biztosítunk A mindennapos mozgásra és szervezett foglalkozásra, a napi és hetirend szerint kerül sor.

Speciális prevenció, korrekció testi-lelki nevelési feladatok ellátásánál fejlesztésre szoruló gyermekek esetében lehetőséget biztosítunk *gyógytornára* az EGYMI Pedagógiai Szakszolgálat szakembereinek segítségével. Ez a fejlesztés ingyenes. Gyermekpszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus segítségét is felajánljuk a szülőknek. A foglalkozások az óvodában történnek előzetes felmérés alapján. Az SNI-s státusszal rendelkező gyermekek részére utazó gyógypedagógiai ellátást igénylünk. Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

Környezettudatos magatartás megalapozása: nagyon fontosnak tartjuk és figyelünk a higiéniai szabályok betartására, környezeti ártalmak kiküszöbölésére: energiatakarékos izzók, hulladék komposztálása stb. Önmaguk és társaik testi épségének, illetve természeti környezetük szeretetére és megóvására neveljük a gyermekeket. A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

Az ebéd utáni *pihenés* napirendünk fontos része. Ügyelünk arra, hogy a csendes pihenő ideje alatt a gyermekek fizikai, testi és mentális regenerálódása biztosítva legyen. Nagy gondot fordítunk arra is, hogy gyermekeink ágyneműje mindig tiszta, és higiénikus legyen.

Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása megteremtése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód igényének kialakítása
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- Az önálló étkezés, testápolás, öltözködés fejlődésének biztosítása
- Kulturált étkezési szabályokhoz való szoktatás
- Az étkezések előtti és utáni hálaadó imádság beépítése a mindennapokba

- Mindennapos frissítő mozgás, a testtartásjavító gerinc-, és lábtorna, a finommotorikát fejlesztő játékok gyakoroltatása
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szokásai váljanak önállóvá a testápolás, öltözködés, étkezés területén
- A gyermekek szeressenek mozogni, tevékenykedni a szabadban és a közvetlen környezetben (csoportszoba, tornatér), testfelépítésük legyen arányosan fejlett, teherbíró, mozgásuk összerendezett.
- Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani tudják
- Testi szükségleteiket önállóan el tudják végezni, akár késleltetve is
- Óvják a teremtett világ szépségét, tekintsék feladatuknak és kötelességüknek annak védelmét.

6.1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek alapvető életkori sajátossága, hogy magatartása érzelmektől vezérelt. Éppen ezért őt szeretetteljes, bizalmat sugárzó légkörrel kell körül venni. Az óvoda felnőtt közösségének példáján keresztül formálódik bizalmuk a Mennyei Atya iránt is, hiszen gyermekeinkre sugározhatjuk az Úrtól kapott szeretetet, békességet.

Keresztyén nevelésünkben érvényesülnie kell annak a pozitív magatartásformának, mely az evangéliummal összhangban van. Életünk zsinórmértéke a Biblia, a gyermeknevelés szempontjából is fontos útmutatást ad. Ez a keresztyén magatartás megkönnyíti a csoportba, a közösségbe való beilleszkedést és biztosítja a gyermekek számára az érzelmi stabilitást.

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.”

Példabeszédek 22,6

Elengedhetetlen a *gyermekek alapos ismerete*, és a *felállított szabályok megélése*. Gyermekeinkkel már a beiratkozásnál megismerkedünk. Minden szülővel egyénenként elbeszélgetünk, és biztosítjuk segítségünkről őket. Az óvoda támaszkodik a családi nevelés értékeire és szoros együttműködésre törekszik.

Lehetőséget adunk azoknak a gyermekeknek és szülőknek, akik új nevelési évet kezdenek óvodánkban arra, hogy már augusztus hónap második felében „ismerkedjenek” az óvoda dolgozóival, gyermekeivel, légkörével, épületével. Szeptember hónapban a kiscsoportosok számára fokozatos beszoktatást teszünk lehetővé.

A *szokás-szabályrendszer* kialakításánál nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy gyermekeink az óvodapedagógus személyén keresztül tanulnak, ezért igyekszünk jó példával, bátorítással kialakítani a helyes magatartásformát. Törekszünk arra, hogy a gyermekek egyéni megismerésénél képességeik fejlesztésében és hiányosságaik csökkentésében kreatív óvodapedagógusi munkát végezzünk. Ennek dokumentálására fejlődési naplót vezetünk, amely a gyermekek egyéni megfigyelései alapján (gyermeki produktumok, verbális megnyilvánulások, közösségi és kognitív kompetenciájuk) személyre szabottan történik. Jelentős szerepet tulajdonítunk óvodánkban a napi rendszerességgel ismétlődő csendes perceknek, mesehallgatásnak, Bibliai történetmondásnak és közös ünnepvárásnak.

A *kiemelt figyelmet igénylő gyermekek és a tehetséges gyermekek* fejlesztése érdekében együttműködünk és igényeljük az EGYMI Pedagógiai Szakszolgálat szakembereinek segítségét.

A gyermek szükségleteinek, érzései jogosságának elismerésére, agresszió nélküli magatartást kell tanúsítani, így ő is megtanulja az elfogadó, szeretetteljes magatartásformákat.

Segíthetünk abban, hogy konfliktushelyzetek következményeit maguk is átéljék (pl. aki erőszakos magatartást tanúsít, azzal nem szívesen játszik a többi gyermek). A fegyelmezés nem okoz sérelmet a gyermekben, ha érzelmi biztonságot tapasztal meg a közösségben. A korlátok nélküli nevelés zűrzavarhoz, rendszertelenséghez vezet, mely a gyermek további fejlődését is megzavarja. Külön figyelmet fordítunk a lassan fejlődő, hátrányos helyzetben lévő gyermekekre és családjaikra.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A feltétel nélküli, szeretetteljes, biztonságot nyújtó légkör kialakítása
- A közösségi, erkölcsi, szociális kompetenciák fejlesztése
- A nehéz sorsú gyermekek számára gyűjtés szervezése (Cipős doboz gyűjtő akció)
- Az együttéléshez nélkülözhetetlen szabályok érvényesítése a Házirend alapján
- A gyermekek különbözőségeinek, másságának megértésére, elfogadására való nevelés
- a keresztyén értékrendnek megfelelő erkölcsi tulajdonságok alakítása, pl. becsületesség, igazmondás, a tettek reális következményeinek elfogadása, egymásra való figyelés, öröm, megbecsülés érzésének megtapasztaltatása,
- a kötődést erősítő érzelmek és kifejezőmódok erősítése, a családhoz, óvodatársaihoz, felnőttekhez, szülőföldhöz, nemzethez, természeti és épített környezethez.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen és örömmel jöjjenek óvodába
- Társas kapcsolataik megfelelőek legyenek, alakuljanak ki baráti kapcsolatok
- Tevékenységeikben jelenjen meg az együttműködő képesség, kooperáció
- A közösségi feladatokban vállaljanak szívesen részt, segítsenek társaiknak és a rászoruló, hátrányban lévő társaiknak.
- Alakuljon ki az érzelmi stabilitásuk, önuralmuk
- A Biblia alapján ismerjék fel, hogy mi a helyes és helytelen viselkedés és ez tükröződjön cselekedeteikben is
- A konfliktus helyzeteket legyenek képesek közösen megoldani a közösségi élet szabályai szerint.

6.1.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés

Korosztályuknak megfelelő ismeretekkel, tapasztalatszerzéssel neveljük és fejlesztjük gyermekeinket. A számtalan „miért, hogyan, mikor?” stb. kérdésekre, az életkori sajátosságokat figyelembe véve adjuk meg a válaszokat. Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció alakítása, a szókincs bővítése az óvodai nevelő és fejlesztő tevékenység egészében jelen van. Törekszünk arra, hogy a gyermekek beszéd és kommunikációs kedve kialakuljon, fennmaradjon, helyes mintaadással és szabály közvetítéssel fejlődjön.

Az anyanyelvi nevelés és fejlesztés óvodai lehetőségei:

- Bibliai történetek feldolgozása
- Anyanyelvi játékok gyakorlása

- Drámajátékok alkalmazása
- Irodalmi nevelés (mesék, versek, mondókák)
- Tanulási tevékenységek alkalmával.

A keresztyén szellemiség és értékrend közvetítése hatással van az értelmi nevelésre. Az értelmi nevelés során a spontán és tervezett ismeretek, tapasztalatok bővítése, rendszerezése és gyakorlása tudatosan, ösztönző módon jelenik meg a mindennapokban.

Az óvodapedagógus feladatai:

- élő kapcsolata legyen az Úrral (hit és tudomány nem zárják ki egymást!)
- szükséges a motiváció és a kreativitás, a módszerek színes változatossága
- óvónő és gyermek áldott, bizalmas kapcsolata
- olyan helyzetek teremtése, ahol a gyermeknek – játékos kereteken belül – lehetősége van arra, hogy fejlődjön az észlelés, érzékelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás és kreativitás képessége
- a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára építve változatos tevékenységek biztosítása, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről
- a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése
- az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása helyes mintaadással, különös figyelmet fordítva a beszédkedv fenntartására, a gyermekek meghallgatására, a gyermeki kérdések és válaszok létjogosultságára.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- igénylik a mindennapos mesélést, képesek követni, megérteni belsővé formálni a mondanivalóját,
- szívesen beszélnek egymással és a felnőttekkel, mondanivalójuk érzelmi árnyalására is képesek,
- végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét,
- a metakommunikációs jelzéseket megértik, maguk is alkalmazzák,
- minden szófajt használnak, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak.
- képesek az átélt események, történések, mesék, érzelmek felidézésére,
- képesek elemi következtetésekre ok- okozati összefüggések felismerésére,
- képesek megérteni az átvitt értelmet, képesek elvonatkoztatni a konkrét helyzettől,
- kialakul a testséma, a pontos térészlelés, téri tájékozódás,
- megjelenik a tudatos tervezés az eszköz kiválasztásban, az egyszerű műveletek sorrendiségének megállapításában,
- képesek előre látni tevékenységük következményét, képesek időben előre gondolkodni,
- kombinatív képességük játéktevékenységeikben megnyilvánul.

6.2. Áhítatok, Csendes percek

Célunk, hogy óvodáinkban megvalósuljon a hitben és hitre való nevelés, melynek során a reánk bízott gyermekek találkozhatnak az Önmagát Kijelentő Istennel, egy szeretetteljes, biztonságot adó légkörben. Célkitűzésünk megvalósításához kitűnő eszköz a mindennapos reggeli áhítat, csendes percek.

„Mint a szarvas kívánczik a folyó vizére, úgy kívánczik az én lelkem hozzád, oh Isten!”

(Zsolt 42,2)

Hitvallásunk szerint már a megfogantatás pillanatától apró magzatát imádságban hordozza az élő hitű édesanya. Csecsemő- és kisgyermekkorban magához ölelve, kezét kedvesen megfogva anya és gyermeke együtt imádkozik. Fontos a tiszta szív, a tiszta vágyakozás Isten után, a többbit az Úr Szentlelke elvégzi. A hitben való megerősödés folyamatát, a növekedést Isten munkálja.

Óvodáink áhítatai, csendes percei tulajdonképpen lehetőséget adnak minden gyermeknek és nevelőnek arra, hogy elcsendesedjen Isten előtt, vágyait, örömeit elmondja, életét az Ő kezébe tegye le minden nap.

Áhítat alatt a gyermekek elcsendesednek, melyet szeretetteljes ráhatással motiválunk. Kiscsoportosokkal az óvó néni imádkozik, a kicsiket Isten oltalmába ajánlva, a gyermekek pedig egy-egy éneket énekelnek közösen. Év végén már belső indíttatásból a Szentlélek vezetésével 2-3 mondatban imádságot ők is kezdeményeznek. Nagycsoportosok önként és örömmel élik meg kapcsolatukat az Úrral, és megtapasztalásaikat szívükbe zárják, otthonaikba hazaviszik.

6.3. Bibliai történetek

Célunk, hogy a gyermekeket és a családokat megismertessük a keresztyén hittel, segítsünk nekik az Istennel való közösség megélésére. Ezért szervezünk olyan alkalmakat (pl. szeretetvendégség, gyülekezetbe való hívogatás), ahol a szülők is benyomásokat, ismereteket szerezhettek. A gyermekeknek pedig olyan bibliai történeteket és evangéliumot közvetítő irodalmi alkotásokat közvetítünk, melyek korosztályuknak megfelelő módon fejleszti személyiségüket, értékrendjüket.

A jól kiválasztott bibliai történetek olyan tanító-nevelő hatással vannak gyermekeinkre, amelyet semmilyen más módszerrel nem pótolhatunk.

Az Ige pontos megértéséről az Úr gondoskodik Szentlelkének ereje által, mivel a kisgyermekek őszinte tisztsággal fogadják be az evangéliumot.

Jézus a kisgyermeket állítja elének példaképpen: „Ha olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem juthattok be Isten országába!” (Mt. 18, 3; Mk. 10, 15; Lk. 17, 18)

A bibliai történetek, példázatok kiválasztásának és átadásának alapvető kritériumai:

- az óvónő (katechéta) mindenkor kérje Isten bölcsességét és vezetését a felkészülésben és az átadásban
- az Ige valódi üzenetétől ne térjünk el
- az előadás mindenképpen igazodjon a 3-7 éves életkor sajátosságaihoz.

Fontos, hogy a középpontban minden esetben Isten szeretete legyen. Az üzenet, tanítás mondanivalója bármikor megélhető a nap folyamán, éppen ezért van olyan nagy öröm abban, ha egész nevelésünket átjárhatja a keresztyén szellemiség.

Az evangélium kisugárzása eljut a családokig, így a gyermekek tolmácsolásán keresztül épül, erősödik az egész család.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Ismerjék és tudják bátran elmondani, hogy van egy könyv, amelyiknek a neve Biblia.
- Értsék a bibliai történetek egyszerű üzenetét (életkori sajátosságok szintjén)
- Legyenek tisztában azzal, hogy az imádság Istennel való beszélgetés
- Ismerjenek 5-6 aranymondást

- Az óvodában hallott történetekről beszéljenek a szüleiknek, nagyszüleiknek, testvéreiknek stb.

7. Az óvodai élet megszervezése

Az óvoda gyermekcsoportjai vegyes életkorúak. Nézetünk szerint ez kedvező feltételeket teremt a differenciált egyéni fejlesztéshez, a fejlettség szerinti beiskolázáshoz, a közösségi nevelés hatékonyabbá tételéhez. A gyermekek érdeklődésük, szabad választásuk szerint vesznek részt a legtöbb tevékenységben. Kivételt képeznek az életkorhoz (egyéni fejlettséghez) kötött elfoglaltságok és tanulási helyzetek. Pl.: úszás, nagymozgásos foglalkozások, egyéni fejlesztések.

A gyermek egészséges fejlődéséhez a rugalmas napirend biztosítja a feltételeket, melyet a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek jellemeznek. A napirend folyamatos játékidőt tesz lehetővé, a gyermekek egyéni szükségleteihez, a hosszan tartó, gyakran napokon át folytatható játékhöz alkalmazkodva. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek, segítik a helyes életritmus kialakulását.

A napirendben és a hetente ismétlődő heti rendben a csoportos óvodapedagógusok határozzák meg a gyermekek számára felkínált játék és egyéb tevékenység tartalmát. Naponta teremtünk lehetőséget mesélésre, verselésre, éneklésre, rajzolásra, festésre, környezetükkel való aktív ismerkedésre, a szervezett játékos mozgásra.

Hetente egy alkalommal minden csoportban kötelező testnevelést szervezünk a tornateremben vagy az udvaron. A különböző napirendi elfoglaltságok ideje rugalmasan kötött, az óvodában töltött idő és a tevékenységek sokfélesége miatt. A rendszerességgel szervezett délelőtti csendes percek az étkezések előtti és utáni, elalvás előtti rövid, kötött imádságok mondásának szokása az Istennel való beszélgetés, kapcsolat alakulását segítik. A nevelési folyamat ritmusát az évszakok, a keresztyén és egyéb ünnepek, jeles napok váltakozása adja meg.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket az előző bekezdésben leírt tevékenység alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltése kori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazunk.

Az Óvoda ajánlott napirendje

IDŐKERET	TEVÉKENYSÉG
6 ³⁰ – 8 ³⁰	GYÜLEKEZÉS, JÁTÉK
8 ³⁰ -12 ³⁰	MINDENNAPOS MOZGÁS, CSENDES PERCEK TESTÁPOLÁSI TEENDŐK, TÍZÓRAI JÁTÉK, PÁRHUZAMOSAN VÉGEZHETŐ DIFFERENCIÁLT TEVÉKENYSÉGEK ÖLTÖZKÖDÉS, UDVARI JÁTÉK, LEVEGŐZÉS, SÉTA TESTÁPOLÁSI TEENDŐK, EBÉD
12 ³⁰ – 15 ⁰⁰	TESTÁPOLÁSI TEENDŐK, MESE, CSENDES PIHENŐ
15 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰	TESTÁPOLÁSI TEENDŐK, UZSONNA, JÁTÉK, SZABADON VÁLASZTOTT TEVÉKENYSÉG

A tevékenységek időtartamának meghatározásakor figyelembe vesszük a gyermekek életkorát és életkori sajátosságait, valamint a nyitvatartási időt.

Az óvoda ajánlott hetirendje (mindhárom intézményre vonatkozóan)

HETIREND				
Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Bibliai történet				
	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka		Néptánc	
		Külső világ tevékeny megismerése, Matematika		
			Ének–zene, énekes játék, gyermektánc	Mese–vers
		LEGO robot		Mozgás

8. Az óvodai élet tevékenységformái

8.1. A játék

A játék a gyermek legfőbb tevékenységi formája, elsődleges és alapvető, mely áthatja a gyermek egyéb tevékenységeit, fejlődése áthatja a kognitív, az érzelmi, akarati, szociális és társas fejlődését.

„... az életnek, a kimondottan játéktól idegen területeit is áthatja.” (Mérei Ferenc)

A játék a legfőbb személyiségfejlesztő lehetőség a gyermek életében, mivel minden tanulási tartalom megjelenik benne: az ismeret, a jártasság, a készség, és eredményeként fejlődnek a képességek, a viselkedés. Óvodáinkban fontosnak tartjuk, hogy a játéktevékenységekben szabadon mozgó gyermekeink érezzék a határokat, bizonyos helyzetekben a szabályokat, korlátokat. Ez az életmód, az ésszerű szokások, szabályok kiépítésével, interiorizációjával segíti a gyermek önálló döntéseit, eligazodását társas környezetében.

Hogyan épülnek be óvodásaink játéktevékenységeibe a keresztyén értékek?

Az óvodapedagógus feladatai:

- a játékhoz szükséges kedvező feltételek között, az óvónő biztosítja a gyermek számára az önállóságot, a szabadságot
- a gyermek környezetéből szerzett élmények, benyomások átélésének és feldolgozásának biztosítása a játékban
- az óvodás korban megjelenő játékfajták, azok tartalmának és minőségének gazdagítása a gyermek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- a játéktér mobilizálható kialakítása, a gyermeki játékigénynek megfelelően.

Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk, amely élményforrás is lehet a gyermekek számára.

A keresztyén szellemiség, azok a hatások, melyek nap, mint nap érik a gyermekeket (a napi áhítatok, bibliai történetek, az óvónő személyisége, hite, a dolgozók egymás közötti kapcsolata, viselkedése) nagy hatást gyakorolnak lelki fejlődésükre. Befolyásolják viselkedésüket, tevékenységeiket, így legfőbb tevékenységüket, a játékot is.

„Szeresd az Urat, a te Istenedet, és szeresd felebarátodat, mint önmagadat.”

(Máté 22, 37)

A játékban a gyermek a keresztyén erkölcs jellemzőit gyakorolhatja, pl. a szeretetet, a megértést, alkalmazkodást, megbocsátást, igazságot, rendet stb.

Ezzel megalapozzuk a szociális magatartásuk, társas kapcsolataik kialakításának képességeit.

A játék során és a konfliktushelyzetek megoldásánál beépítjük a keresztyén értékrendet, ezzel az Úr és az Ő Igéje – mely élő és ható – életük részévé válik, és tükröződik játékukban is. A bibliai történeteket óvónő vagy gyermekek kezdeményezésére dramatizáljuk vagy ábrázoljuk. Biztosítunk számukra bibliai témájú játékokat:

- puzzle kirakó (Noé bárkája)
- memória játék (a képek keresztyén jelképeket, bibliai alakokat ábrázolnak)
- kérdezz-felelek játék (az ismereteiknek megfelelő kérdések kiválasztása alapján)

Mi a jó játék feltétele? Mely területeket fejlesztünk a különböző életkorokban?

A jó játék feltétele, hogy a gyermek szabadon választhat eszközt, társat a nap bármely szakaszában. Ez a szabadon választott játék legfontosabb kritériuma. Ez a fajta direkt befolyásolás nélküli szabad választás egyrészt segíti a gyermek szociális viselkedésének fejlődését: a társak megválasztásával egymás elfogadását, az alkalmazkodás képességének alakulását, a konfliktus, a problémahelyzetek, az egyezkedés lehetőleg önálló megoldását, a szabadon választott eszközökkel való tevékenység a motoros és mentális fejlődést segíti. Nagy az óvónő felelőssége abban, hogy milyen eszközökkel rendezi be a csoportszobát, miket tesz szabadon választhatóvá. Az értelmi képességeket fejlesztő játékok már az óvodai élet kezdetén is jelen vannak, hogy hozzájáruljanak a vizuális, auditív stb. funkciók érésehez. A *mozgásos játékok* tervezése és megvalósítása elősegítik a téri észlelést, tájékozódást, később az írás és olvasás elsajátítását. Ezért a nagymozgások gyakorlása - a csoportszobában, tornatérben és az udvaron -, illetve a változatos manuális tevékenységek, játékok elősegítik a gyermekek mozgás és finommotorika fejlődését. A kötelező *mozgásos tevékenységeken* kívül a csoportszobában is rendszeresen hozzáférhető tornaszerek (tornaszőnyeg, trambulin, labdák stb.) játékeszközként való használatára adunk lehetőséget. Az óvodákban folyamatosan bővítjük a tornaszereket. 4-5 éves kortól a percepciós funkciók és a további testséma – főként az oldaliság – valamint a verbális képességfejlődés idején sokoldalú érzékelést, észlelést fejlesztő játékokkal, méretben, színekben, ábrában megfelelő képkirakókkal, kártyajátékokkal, kommunikációs játékokkal, „nyitott ábrázoló polccal” segítjük az érzékszervi, a téri, a finommotoros észlelést, a beszédfejlődést. Ekkor van itt az ideje, ekkor érti, élvezi már a gyermek a különféle memóriajátékokat, a nagyobb elemű puzzle-kat, a képdominókat.

Folyamatosan figyeljük gyermekeink képességfejlődését, felmérjük, hogy személyiségfejlődésük szempontjából milyen játékokat érdemes előtérbe helyezni. A játéktevékenységek közben fejlődik a szemléletes-cselekvő gondolkodás, az észlelési funkciók, mint pl. a szem-kéz koordináció, a hallás, a tapintás (taktilitás). A testséma gyakorlása során eljutnak gyermekeink a pontosabb, differenciáltabb, reálisabb észlelésig.

A játéktevékenységek során fejlesztendő főbb területek, és fejlesztő játékok

Gyermekeink fejlesztő játékait, a fejlesztési területek alapján, a következőképpen csoportosíthatjuk:

- mozgásfejlesztés;
- testséma fejlesztés;
- percepciófejlesztés;
- verbális fejlesztés;
- drámajátékok;
- szerepjátékok;
- barkácsolás;
- dramatizálás és bábozás.

Testséma fejlesztés

Az óvodáskorban a testséma fejlesztés fontos feladat. Az összerendezett mozgáshoz a gyermekeknek jól kell ismerniük a testüket.

A testséma fejlesztés során a kisgyermek a testrészek egymáshoz való viszonyáról, a testrészek téri elhelyezkedéséről kap ismereteket. Ez már a térbeli tájékozódást segíti elő.

Fontos eleme a fejlesztésnek a lateralitás (oldaliság) és dominancia (egyik vagy másik oldal hangsúlyozottsága) kialakítása. Már óvodába lépéstől tudatosítjuk a jobb és a bal oldalt. Az oldaliság fejlesztése hat a térpercepció (térérzékelés, térészlelés) fejlődésére.

Különböző gyakorlatokkal figyeljük a dominanciát:

- dobjon és rúgjon egy labdát
- vezessen egy tárgyat lábbal a vonalon
- nyúljon egy tárgyért, integessen

A testséma fejlesztő játékaink egy része a testrészek megismerését célozza. A tükörijáték lehetőséget ad arra, hogy megfigyelje magát a kisgyermek, és társait, összehasonlításokat tesz. Ez már az észlelés fejlesztésének alapja is. A babafürdetés során megnevezi a baba testrészeit, megmutatja azokat magán is. Néhány játéktípus a személyi zóna alakítását, az oldaliság (lateralitás) kialakulását segíti elő. Amikor a saját testén már jól tájékozódik, akkor figyelhetjük meg a test és a tárgyak viszonyát, amelyek játékos mozgásokban fejleszthetők. A testfogalom alakítását jól szolgálják azok a játékok, amelyekkel megvizsgálhatjuk az egyes testrészek funkcióit. Ezek a játékok a percepciófejlesztést is szolgálják. Az orvos-játékban már a pontos megfogalmazásra törekszünk, helyes szavak használatát várjuk. E terület szoros kapcsolatban van a verbális fejlesztéssel. A gyermekek a testrészek nevét tanulják, a mozdulatokat hangutánzó szavakkal, ritmikus versekkel kísérik. Ezek egyben a mozgáskoordinációt is segítik.

Percepciófejlesztés

Az érzékelést, az észlelést más szóval percepciónak nevezzük. Mielőtt a fejlesztést elkezdjük, meg kell győződnünk a gyermek érzékszerveinek épségéről. A fejlesztő feladatainkat a szerint csoportosítjuk, melyik érzékszerv működésének fejlesztését állítjuk középpontba. Ezek a következők:

- látási (vizuális), ezen belül alak- és formaállandóság
- hallási (auditív)
- tapintási (taktilis)
- térészlelés
- mozgásos (kinesztikus) észlelések

Az óvodában a 3-4 évesek percepciófejlesztését elsősorban a testséma és a mozgásfejlesztésen keresztül valósítjuk meg. Az 5-6 éveseket már a konkrét, az észlelésre irányuló játékokkal fejlesztjük. Percepciófejlesztő játékok: „Mi van a takaró alatt/zsákban?”, „Világunk hangjai”, érzékelést fejlesztő társasjátékok – „Erre csörög a dió”, „Postás játék”, „Találd ki, hogy ki vagyok?”

Verbális fejlesztés

Az ember a beszéd segítségével képes kifejezni önmagát, megértetni másokkal érzelmeit, gondolatait, elképzeléseit. A gyermeki beszéd fejlődését nagyban befolyásolja környezete. Szükséges, hogy a szűkebb-tágabb mozgástérben találkozjon utánozható hangokkal, halljon tiszta, értelmesen tagolt beszédet. Fontos, hogy a mások beszédét felfogó és értő gyermek helyes artikulációjú reakcióit, beszédproduktumát a környezete elismeréssel fogadja, viszontválaszaik példamutatóak, utánzásra alkalmasak legyenek. Az óvodáskorú gyermekek beszédkedve, beszédkézsége megfelelő fejlődésének érdekében nagyon sokat tehetünk, sokrétű feladat vár ránk. Az óvodáskorban alakítható beszédhallás figyelem, emlékezet fejlesztése, beszédtempó tartás, megértés sokat segíthet az iskolai tanulás előkészítésében. A gyermeki fejlődés során lassan háttérbe szorulhat a mozgás, a cselekvés, előtérbe kerülhet a

játékos, gondolkodtató tevékenység. Fontos, hogy ne tévesszük szem elől a gyermekek egyéni fejlettségét, fejlődési ütemét, szociális érettségét.

Játékaink:

- a beszédszervek ügyességét célozzák;
- a hallás, a beszédhallás fejlődését segítik;
- a hangok felismerését, raktározását, felidézését szolgálják;
- a helyesen ejtett hangok, tiszta artikuláció gyakorlását;
- sajátos anyanyelvi formák felismerését, elsajátítását;
- szavak értését, rögzítését, felidézését segítik.

Verbális fejlesztő játékok: „Szóvonat”, „Szólánc”, „Meselánc”, „Találós kérdések”, „Folytasd a sort!” stb.

Szimbolikus szerepjáték

A játék feszültségoldó hatása megkérdőjelezhetetlen. E tevékenység közben ismeri meg a gyermek önmagát és a világot, kérdések vetődnek fel benne, átél, beleél: fejlődik. A szimbolikus szerepjátékban megtalálható az a fajta játék, játékirányítási technika, mely a nevelés folyamán feltétlenül eredményes lehet. Eszköze minden olyan játék és gyakorlat, ami hozzájárul ahhoz, hogy könnyebben megérthessük egymást és magunkat, különböző képességek fejlődjenek, tökéletesedjenek. Ide tartoznak többek között a népi gyermekjátékok, az improvizatív gyakorlatok, a ritmusjátékok. Ezen játékok célja a személyiség alakítása, a társakkal, a környezettel történő kapcsolat felvétele és megtartása, önmagunk elfogadása és elfogadtatása. Nagy hangsúlyt kap a gyermekek képzelete, fantáziája, kreativitása, szerepjátékra való képessége, empátiája. Ami a legfontosabb, mindez cselekvés útján, a gyermek alapvető tevékenysége, vagyis játék közben történik. A szimbolikus szerepjátékkal történő nevelés hatására fejlődik, önállósodik a gyermek gondolkodása, munkavégzése pontosabbá, megtervezetté válik, konfliktusait megtanulja demokratikus úton rendezni: fejlődik humorérzéke, a másság elfogadására való képessége, önismerete, mozgás- és kommunikációs készségei gazdagodnak, tökéletesednek.

Barkácsolás

Nagyon fontos szerepet töltenek be a kisgyermekek játékában azok a játékeszközök, melyeket akár maguk készítettek, akár a felnőttek alkottak meg számukra. A gyerekek a játékok készítése közben tapasztalatokat szereznek azokról a természetes anyagokról, amelyekkel bánnak: a szálak keménységéről vagy puhaságáról, melegségéről, a sár képlékenységéről, a különböző növényi részek hajlékonyságáról, száraz vagy nedves állapotban történő felhasználhatóságáról stb. Megpróbáljuk a környezetünkben található összes használható anyagot (termények, csuhé, nád, vessző, gyapjú, toll, agyag, rongy) gyűjteni, feldolgozni, kipróbálni, a gyermekek mindennapi játéktevékenységeit ezekkel kibővíteni, alkotókészségüket kibontakoztatni, és erősíteni. A barkácsolás elsősorban a nagy-középső csoportosok tevékenysége, de bizonyos próbálkozásokat a kiscsoportosokkal is elkezdünk. A kisebbeket bevonjuk a kevésbé munkaiigényes, kiegészítő játékok készítésébe. A nagyoknak már teljes önállóságot biztosítunk. Szeretnénk elérni, hogy a barkácsolás ekkorra természetes alkotórésze legyen a szerepjátéknak, a gyermekek maguk kezdeményezzék egy-egy esetben a barkácsolást, a maguk választotta módon és eszközökkel, s a létrehozott alkotást használják fel további játékok során. Rendelkezésre áll egy barkácssarok, ahol a különféle anyagok és eszközök a nap bármely szakaszában gyermekeink rendelkezésére állnak.

Szerepjáték

A szerepjáték az óvodáskor jellemző, nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket

nyújtó játékfajtája. A gyermekek szerepjátéka ismereteiket, tapasztalataikat, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeit tükrözi. A valóságra épül. Benne a felnőtt szerepét, tevékenységét és viszonyait újra alkotja a gyermek. Ehhez az újra alkotáshoz szükség van még valamire, amivel a gyermek a külső-belső „hiányosságokat” áthidalja. Ez a fantázia. A szerepjáték az, amelyben a valóság és a fantázia legszínesebben jelen van. A szerepjáték befolyással van az óvodáskor összes játékfajtájára, lényegében keretei között zajlanak le a többi játékok is, illetve a szerepjáték elemeit beleviszik a gyermekek más játékaikba is. E fontos játékfajta továbbfejlesztéséhez biztosítunk gyermekeinknek több olyan eszközt, mely színesítheti, gazdagíthatja tevékenységeiket (pl. boltos-játékokhoz polcot, „árukat”, orvosos játékokhoz köpenyt, orvosi „műszereket”, fodrászos játék kellékei).

Dramatizálás és bábozás

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek bibliai történeteket, példázatok kapcsán átélte élményeiket, irodalmi élményeiket szabadon választott, kötetlen módon dramatizálják. A dramatizálás által fejlődik személyiségük, kreativitásuk, fantáziájuk. A dramatizáláshoz gondoskodunk különféle eszközökről, jelmezokről, a különböző szerepeket jelző szimbolikus kellékekről. A gyermekekkel közösen is készítünk bábukat terményből vagy más anyagból, ezen kívül sík- és egyszerű fakanálbábukat is. A báboknak kijelölt helyük van a csoportszobákban. Nagyrésztük a gyermekek kézméretének megfelelő, bármikor játszhatnak velük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt, zavartalan, elmélyült játék biztosítása
- A szabad játék érvényesítése
- Sokoldalú, sokféle eszköz biztosítása
- Szerepjáték eszközeinek biztosítása
- Játékok tanítása, szabályok, szokások alakítása, problémák megoldása
- Keresztyén jellegű fejlesztő játékok biztosítása
- Udvari játékok, eszközök balesetmentes és helyes használatának megtanítása
- A játéklehetőségek bővítése a csoport fejlesztési feladataival összhangban valósuljanak meg
- Élményszerzési lehetőségek biztosítása
- Megfelelő eszközök, tér, idő biztosítása a szükséges mozgásfejlesztésre, egyensúlyérzék fejlesztésére
- Séták, parkok, sportpályák kihasználása az intenzívebb mozgás lehetőségének biztosítására.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek legyenek képesek kitartóan több napon keresztül egyazon játéksémában együttesen részt venni
- Játékaikban dominánsan jelentkezzen a szerepjáték
- Ismert meséket többször bábozzanak, dramatizáljanak
- Képesek legyenek összetettebb, bonyolultabb építményeket alkotni
- A szabályjátékokban képesek legyenek elfogadni az alá-, fölé-, mellérendeltségi viszonyt
- Társas viselkedésükben jelenjen meg a keresztyén szemléletű viselkedési szabály
- Interakciójuk legyen gazdag, kulturált, érthető

- Tartsák be a társas viselkedés elemi szabályait, és másokat is figyelmeztessenek a szabályok betartására
- Egészséges versenyszellemben tudjanak, és legyenek képesek tevékenykedni
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásokra törekedjenek

8.2. Munkajellegű tevékenységek

A munka az óvodás gyermek egyik fő tevékenységi formája, mely szervesen összefonódik a játékkal. A munkát is, mint ahogy a játékot a gyermek szívesen, örömmel végzi. A munka és a játék motivációja is hasonló: érdeklődés, kíváncsiság, tevékenykedés lehetősége, a műveletek vonzereje, az eszköz. Az óvodások munkája még nem azonos a felnőttek munkájával. Gyermeki munkán értjük mindazokat a tevékenységeket, melyeket a gyermek a saját maga és társai ellátásával kapcsolatban, a környezete rendben tartása, gondozása, megóvása érdekében, illetve egyéni megbízatások céljából végez. Nemcsak kiegyensúlyozott, a társadalom számára értékes embereket szeretnénk nevelni (munkára nevelni), hanem az Isten akaratának megfelelően, mások iránt felelősséget érző és segítőkész embereket. Pozitív élményeken keresztül értessük meg a gyermekekkel, hogy a munkát az Isten rendelte az ember számára, s mint minden, ami Istentől jön, jó. A munka kiváló lehetőséget biztosít a tapasztalatszerzésre, a környezet megismerésére. A munkavégzéshez szükség van a részmozzanatok, munkafázisok ismeretére, és az ehhez kapcsolódó képességek elsajátítására (Pl. gereblyezés, ásózás, terítés, növényápolás, kisállatok gondozása stb.). Óvodáinkban az udvar kínálta lehetőségek gazdagok, mindezen folyamatok gyakorlására és a munka örömeinek átélésére. Fontos, hogy az óvoda valamennyi munkatársa a lehető legnagyobb önállóságot biztosítva ösztönözze a gyermeket arra, hogy felfedezze a munka szükségességét, és örömmel végezze azt. A gyermekek legtöbbször nagy aktivitással végzik a munkát, és pozitív visszajelzésre várnak a felnőttektől. A munkajellegű tevékenységekben segítőtárs lehet a szülő. Bemutatjuk munkahelyüket: műhelyük, kertjük, üzletük megismertetésével. A családok hobbijának bemutatásán túl bevonhatjuk a szülőt az eszközök javításába, készítésébe. A nagyszülők régi mesterségekkel ismertethetnek meg bennünket: kovács, pék, kádár stb. Az állatok gondozása, kertünk ápolása sok-sok élménnyel gazdagíthatja a gyermekeket (van akváriumunk, madarakat etetünk, locsolunk, betakarítunk). Mindezek segítenek feladattudatuk felébresztésében, kitartásuk megalapozásában, mivel a teremtett dolgoknak rendszeres gondoskodásra van szükségük a fennmaradáshoz. Így válik az óvodai munka az iskolai tanulás meghatározó előzményévé, ahol a teljesítménynek már meghatározó szerepe lesz. A munka kiváló lehetőséget nyújt arra is, hogy a bátortalan, magatartási-, beilleszkedési problémákkal küzdő, vagy negatív én-képpel rendelkező gyermekeket neveljük. A pozitív élményhez juttatás, önállóságra nevelés kedvezően hathat személyiségük fejlődésére. A munka, kedvező lehet a túl mozgékony gyermekekre is (a sok feladat, megbízatás leköti a felesleges energiákat és sikerélményt ad). Mindenképpen célnak kell tekinteni, hogy a gyermekek megbecsüljék a munkát, s annak eredményét, s ne érezzék azt büntetésnek.

Az óvodában előforduló munkaformák

- Naposi munka megszervezése. Tudatosítva, hogy mennyire fontos a csoport életében.
- A környezet rendben tartása, átrendezése, ápolása.
- Terem, udvar rendben tartása, átrendezése. A gyermekekben a három évig tartó nevelési folyamat alatt kell kialakítani a rendszeret, igényességet magukkal és a környezetükkel szemben. Fontos, hogy megértsék a tiszta, rendezett környezet jó hatással

van az emberekre. Ennek ők is alakítói és formálói. Ezért fontos, hogy ügyeljenek a terem és az udvar rendjére. A játékok, foglalkozási eszközök berendezési tárgyak megóvása, helyes használata segíti, hogy megbecsüljék azokat és vigyázzanak rájuk.

- Növények ápolása, gondozása, állatok gondozása a csoportszobában. A teremben található élősarok kiváló lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermekek folyamatában figyelhessék meg a természet csodáit, a fejlődést, mely Istent dicséri. Így sok tapasztalatot szereznek a környezet változásairól. Az állatok (teknősbéka, halak, madarak) kedvelt színfoltjai lehetnek a csoport életének. Gondozásuk segít a természetért való felelősségérzet kialakításában.

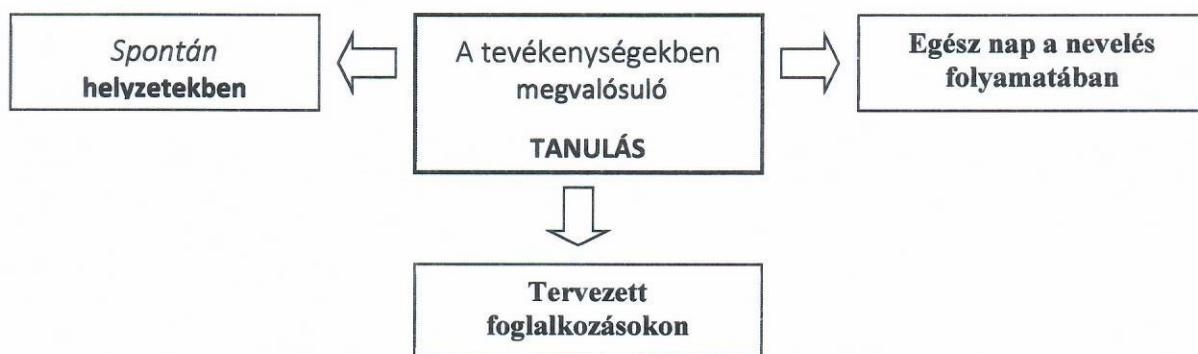
Az óvodapedagógus feladatai:

- A munka Isten által való rendelésének megismertetése
- A munkához szükséges képességek, készségek elsajátíttatása
- A munka megszerettetése
- A folyamatos értékelés
- Az óvoda dolgozóinak és a szülőkkel való közös munkák megszervezése és irányítása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek szeressenek közösen dolgozni
- önállóan, igényesen végezzék a munkát
- töltse el őket örömmel, ha kötelességüket teljesítik
- szívesen vállalkozzanak egyéni megbízatás elvégzésére
- szívesen működjenek közre a növények, állatok gondozásában, ezzel is megalapozva a környezettudatos viselkedésüket
- a közösségért végzett munkák vállalásánál jelenjen meg a helyes önértékelés, és önbizalom.

8.3. A tevékenységben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tevékenységekben megvalósuló játékos tanulás óvodás korban spontán helyzetekben, tervezett foglalkozásokon, és egész nap a nevelés folyamatában jelen van. Értelmezésünk szerint, a tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel, amely a pszichikus képességstruktúrákon keresztül sok-sok mozgással és játékkal alakítható. Fontosnak tartjuk az ismeretek átadását, bővítését, de nem a mennyiséget, hanem a tanuláshoz szükséges alapkészségek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztését. Óvodáskorra jellemző, hogy a gyermek valamennyi érzékszervét használja a megismerés folyamatában. A tanulás folyamata tehát beépül az integrált tevékenységekbe, így a gyermekek sokféle tapasztalatot szerezhetnek, gondolkodásmódjuk komplex módon fejlődik. Az óvodáskor un. „nyitott életkor”, melyben a gyermek befogadja az őt ért hatásokat, raktározza információit. Feladatunk az ismeretek oly módon történő átadása, melyekben a gyermekek megérezze, megtapasztalja Isten igéjének igazságait (pl. a külső környezet tevékeny megismerésénél a teremtés csodáit, szociális kapcsolataiban a szeretet áldásait stb.). A tanulás irányítása az óvodapedagógus feladata, de elképzelhetetlen, hogy a gyermek ne tanuljon az óvoda többi felnőtt munkatársától is (spontán helyzetekben dajka nénitől, konyhai dolgozóktól, - állandóan figyelemmel kísérve a felnőttek magatartását). Ezért nagyon fontos a felnőttek példaadása, egymás iránti szeretete, türelme, figyelme, beszédstílusa és egyéb kommunikációs megnyilvánulása.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tanulási szokások alakítása (utánzás, modellkövetés)
- Spontán játékos tapasztalatszerzés, cselekedtetés biztosítása
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra adott ismeretközlés
- Az óvodapedagógus által tervezett és irányított tapasztalatszerzés, felfedezés
- Közvetlen érzékszerveket foglalkoztató ismeretszerzés lehetőségeinek biztosítása
- Sikerélmény biztosítása, mellyel erősödik a gyermek önbizalma, bátorsága az újabb és nehezebb feladatok megoldásához.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A feladatok egyre eredményesebben végezze el
- Legyen képes a különböző gondolkodási műveletek következtetésre, ítéletalkotásra, illetve összehasonlításra, ismerje fel az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket
- Alakuljon ki az önállóság, kitartás, önfegyelem
- Megfelelő szintű adottságok, képességek, kompetenciák bontakozzanak ki, feladatmegoldásban / tevékenység végzésekor legyen kreatív, keressen többféle megoldást
- Szándékos figyelmét tudja irányítani, legyen tartós, szókinccse, beszéde legyen változatos, gondolatait érthetően, mondatot alkotva legyen képes közölni.

A foglalkozások komplex jellegűek, játékosak, tervszerűen felépítettek. Minden foglalkozás játékból indul, maximálisan figyelembe véve a gyermek érdeklődését, egyéni fejlettségi szintjét, cselekvő aktivitását. Kiemelten fontosnak tartjuk a motivációt, mely váratlan helyzetekben is jó megoldásokkal segíti a reagálást, az együttműködés. Minden nap 10 perc áhítatot tartunk. Délutáni időszakban lehetőséget biztosítunk a családoknak arra, hogy

különböző fejlesztő foglalkozásokon vegyenek részt (balett, zeneovi) a gyermekek, ahol mozgásuk, figyelmük, zenei hallásuk, illetve különböző részképességeik fejlődhetnek.

A komplexitás elveinek érvényesítése a tanulás folyamatában

A komplexitás és a kompetencia alapú nevelés elve érvényesül, ezért az óvodapedagógus mindig tudatosan, tervszerűen készül. Tervezni csak úgy lehet jól és pontosan, ha ismeri a csoportot, ismeri a gyermekek életkori sajátosságait. A mozgás, az ének, a mesevilág elválaszthatatlan az óvodásgyermek egyéniségétől, hogyan is lehetne „csak” matematikát tanulni játék nélkül, énekelni mozgás nélkül.

8.4. A külső világ tevékeny megismerése – a környezet megismerése

Az óvodás gyermek figyelemmel kíséri mindazt a jelenséget, folyamatot, ami őt körülveszi, minden iránt érdeklődik, és mindennel kapcsolatot keres. Nyitott, és erre a nyitottságra alapozhatunk. Az óvodás gyermek nagyon könnyen megérti és megérzi, hogy Isten az embert „kiemelte” a többi teremtménye közül, és mindennel megajándékozta, ami boldoggá teheti. A föld, a víz, levegő, növények, állatok mind az emberre bízattak, ezek megóvása, őrzése a mi feladatunk. Óvodánkban lehetőség van mindezek gyakorlására (pl. kerti munka, fa és egyéb növény ültetése, ápolása, termések betakarítása, kisállatok gondozása stb.). Gyakorlás közben tudatosodik minden gyermekben, hogy képes vigyázni növényekre, bogarakra, állatokra. Szép természeti kiránduló helyek vannak városunkban és környékén, mint Lillafüred, a Csanyik-völgy, a Vadas-park, Miskolc – Tapolca, ezért minden adottságunk megvan tágabb környezetünk megismerésére is. Összegyűjtött „természeti kincseinkből” mindig készíthetünk apró ajándékokat különböző alkalmakra (pl. falevél, makk, gesztenye, csigaház, kavics stb.). Igen fontosnak tartjuk a gyermekek értékrendjének pozitív irányba történő fejlesztését: pl. saját készítésű ajándékaik kapcsán rájönnek arra, hogy milyen értéke van a hasonló ajándékoknak (nemcsak a drága, vásárolt ajándék vagy a játék szerezhetsz örömet) és megtapasztalják, átélik az ajándékozás őszinte örömét. A külső világ tevékeny megismerése tehát magába foglalja a természeti környezet, a társadalmi környezet, valamint a természet-, környezetvédelem részterületeit. Óvodánk zöldövezeti udvarán belül tervezzük létrehozni egy zöldségeskertet, ahol a magvetés, palántázás, növényápolás, a növények növekedésének megfigyelése, termésszedés megvalósulhat. Természetesen a kártevők jelenlétét, rombolását is megfigyelhetjük, és az apróbb állatok életvitelét is (földigiliszta, házas- és csupaszcsiga, sün, rigó stb.). Gyermekeinkben tudatosodik, hogy a teremtett növényvilágnak sokféle és rendszeres gondoskodásra van szüksége. Munka közben megtapasztalhatjuk, hogy milyen öröm, ha Isten megáldja munkánkat, arról is beszélünk, hogy Isten alkotta az évszakokat, és közben gondoskodott arról, hogy bizonyos növények, fák kibírják a telet (lombhullató fák, fenyők, örökzöldek stb.). Társadalmi környezetünk áldásai is Istentől jönnek, hiszen nagyon jó együtt a családdal, az óvodai közösséggel, barátokkal élni. Az ünnepek is nagyon jó alkalmat adnak arra, hogy a szociális kapcsolatok erősödjenek, épüljenek. Óvodáinkban hagyományként él a szeretetvendégség is, amikor nemcsak szülők, rokonok a meghívottjaink, hanem gyülekezeti tagok vagy ismerősök is résztvevők.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A helyi adottságok, a gyermekcsoportok összetétele, aktualitások, váratlan élethelyzetek, játékosság, életszerűség, komplexitás figyelembevétele
- Minél több tapasztalatszerzés a teremtett világ szépségéről és összefüggéseiről
- Differenciálás az összegzésben és a rendszerezésben
- IKT eszközök használata (Infokommunikációs eszközök – laptop, projektor, CD, DVD lejátszó)

- Annak tudatosítása, hogy az embernek Istentől kapott feladata van a teremtett világ felé
- Egymás megbecsülése, az egymás iránti szeretet gyakorlása. A szülők iránti szeretetre nevelés, hálaadás szüleikért, barátaikért.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek elemi ismeretekkel rendelkezzenek: tudják lakcímüket, óvodájuk nevét, szüleik pontos nevét, foglalkozását, saját születési helyüket, idejüket
- Tudjanak különbséget tenni az évszakok között, ismerjék a hónapok neveit, napszakokat, gyönyörködjenek a teremtett világ szépségében, alakuljon ki bennük a természet iránt érzett felelősség
- Ismerjék a háziállatokat, vadállatokat, bogarakat, madarakat, környezetük növényeit és azok gondozását
- Legyen tapasztalatuk az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerjék a közlekedési eszközöket.

8.5. A külső világ tevékeny megismerése–matematikai tartalmú tapasztalatok

A matematikai nevelés a tevékenységek gazdag választékával lehetőséget teremt a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre. Meghatározó szerepet kap a gyermek képességeinek fejlesztésében. Elsősorban a megismerő képességek – érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás, konstruáló-, ítélőképesség területén. A konkrét feladatok, „kutatások”, problémák és az ezekkel való játék ösztönzi matematikai gondolkodásra a gyermeket. Olyan tevékenységi lehetőségeket teremtünk, amelyek során a gyermekeknek lehetőségük van a megfigyelésre, konstruálásra, ítéletek megfogalmazására, kreatív gondolkodásra, ahol észre vehetjük az azonosságokat, különbözőségeket, összehasonlíthatnak, mérhetnek, számolhatnak stb. A matematikai nevelés területén is igyekszünk megértetni a gyermekekkel, hogy Isten alkotásai, művei milyen csodálatosak, bölcsen alkotottak. Minden alkalommal, amikor csak lehetséges, a különféle tapasztalatszerzések, tevékenységek közben emlékezünk Isten mindentudó, mindenható voltára. A Református Általános Iskolákkal jó kapcsolatban vagyunk. A 2. félévben „Suliváró” foglalkozásra mehetnek az iskolába készülő nagycsoportosaink. Ennek alapján, valamint a tanítókkal való beszélgetések során megismerhetjük az iskola követelményeit. A nagycsoportosokat még több motivációval igyekszünk közös tevékenységre, játékos matematikai mozzanatok megélésére bírni. Hetente tervezzük a külső világ tevékeny megismerése tevékenykedtetést matematikai tartalmakkal. A foglalkozásokhoz használunk: MINIMAT - készletet, színesrúd-készletet, síkidomokat, mértani testeket, a csoportszoba játékeit, kisautókat, házikókat, macikat, berendezhető terepasztalt (falu-város játékot), fejlesztő munkafüzeteket, feladatlapokat, OKOSKOCKÁT. Amennyiben lehetőség van rá, a bibliai integrációt alkalmazzuk a matematikai tartalmaknál is (pl. bibliai személyekkel, állatokkal számlálás, párosítás, halmazképzés, reláció megállapítása stb.) Így, a matematikai nevelésünket is áthatja a keresztyén szellemiség. A nagycsoportosaink minden évben részt vesznek matematika versenyen a Mezőcsáti Református Óvoda szervezésében, ahol kitűnő eredményekkel jeleskednek.

Az óvónő feladatai:

- Spontán és tervezett tapasztalatszerzések nyújtása a matematika területén
- Séták, kirándulások szervezése
- Külső és belső környezetünk formái, mennyiségi és téri viszonyainak megtapasztaltatása fejlettséghez mért differenciálás

- IKT eszközök használata (Infokommunikációs eszközök – laptop, projektor, CD, DVD lejátszó)
- Tájékozódó képesség fejlesztése térben és síkban
- Problémamegoldó képességek fejlesztése
- Kognitív kompetenciák fejlesztése

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen vegyenek részt a matematikai jellegű tevékenységekben, és jussanak előbbre az önálló tapasztalatszerzésben
- Az óvónő kérdéseit, gondolatát kövessék, értsék meg, saját és egymás állításainak igazságát ítélik meg
- Szívesen vállalkozzanak feladat- és problémamegoldásra
- Legyenek jártasok az összehasonlító, összemérési feladatokban
- 10-es körben jól számoljanak
- Értsék, és helyesen használják a halmazok körében megismert összefüggéseket
- Bontással könnyen állítsanak elő mennyiségeket (több, kevesebb, ugyanannyi)
- különböző elemekből szívesen építsenek, másoljanak
- Ismerjék fel a tárgyalt síkmértani és térgeometriai formákat
- Tájékozódjanak jól a térben, és különböztessék meg a jobbra – balra irányokat
- Helyesen használják a névutókat: alá, fölé, mögé, közé, mellé stb.

8.6. Verselés, mesélés

Ahogy a játék az óvodáskorú gyermek tevékenységi formája, úgy a mese, verses mese, vers, mondóka stb. az anyanyelvi nevelés, a beszédkészség és a beszédkultúra fejlesztésének legfőbb eszköze. Mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

Az éloszavas mesehallgatás során fejlődik a gyermekekben a belső képteremtés, a gyermeki gondolkodás és képzelet. Mivel keresztyén értékrendünknek alapja a szeretet, ezért olyan értékes irodalmi művekkel formáljuk gyermekeink személyiségét, melyek a pozitív emberi értékeket kiemelik, és annak megerősítését előmozdítják (pl. jóság, igazságosság, türelem, segítőkészség, együttérzés stb.). Ezért elsősorban magyar népmeséket, vagy más népek hasonló erkölcsi értékeket sugárzó meséit alkalmazzuk, - hiszen az óvodás gyermek képes azonosulni a mese szereplőivel, átélve annak tulajdonságait. A kiválasztásnál felhasználjuk *A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja* módszertani ajánlásait. Természetesen mindenütt jelen van a rossz, a gonosz fogalma, de az amúgy is eltorzult világunkban nem szabad ezeknek a tulajdonságoknak kiemelkedniük. Feladatunk olyan meséket, verseket választani, melyek oldják a gyermekek szorongásait, feszültségeit, esetleges félelmeit. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

A bibliai történetek etikai mondanivalóját a mesék megerősíthetik a gyermekben, de nagyon kell vigyáznunk arra, hogy minden esetben kihangsúlyozzuk a Biblia üzenetének valódiságát („igaziból” megtörtént) és a mese kitalált, fantáziáló változatát (nem „igazi”, csak mesebeli). Óvodáinkban nagy hangsúlyt helyezünk a bábokra, a bábjátékra. A gyermekek is bármikor kezdeményezhetnek bábokkal való játékot, szívesen élnek a bábjáték örömeivel. A mesét

eljátszani, elbábozni azt jelenti, hogy a gyermek korlátok nélkül azonosul a bábbal, és megérti a mese erkölcsi üzenetét. Külön válogatott anyagot jelölünk ki ünnepekre, alkalmakra, hogy ezzel is elmélyítsük az éppen aktuális esemény vagy ünnep jellegét. Feladatunk folyamatosan pótolni a meséskönyv állományt, és az óvónők részére is olyan könyvek beszerzését, melyekből a megfelelő anyag rendelkezésre áll.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt, zavartalan, mesei légkör megteremtése
- Példaadás / hangerő, hangsúly, hanglejtés, hangmagasság, beszédritmus, ránézés, ráfigyelés, kivárás, egész mondatban beszélés, összhang a mondanivaló tartalma, formája, és a mimika, mozdulat között/ a mesélés és verselés során
- Mindennapos mesélés, történetek, események, élmények elmondása
- IKT eszközök használata (Infokommunikációs eszközök – laptop, projektor, CD, DVD lejátszó)
- 3-7 éves korig megfelelő irodalmi anyag összeállítása, csoportonként, a gyermekek fejlettségének megfelelően
- A mese, a vers segítségével fejlesztjük a gyermekek erkölcsi ítéleteit, érzelmeit, a könyvhöz fűződő kapcsolatukat, szókinccsüket
- Keresztyén ünnepekre versek tanítása és bibliai történetek dramatizálása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Kezdeményezzenek, interaktívan kapcsolódjanak be a mesélésbe
- Mondókákat, kiszámolókat, verseket alkalmasszerűen tudjanak felidézni
- Szívesen forgassák a mesekönyveket, képolvasással meséljenek
- Több verset, mondókát önállóan jegyezzenek meg, elmondásukra vállalkozzanak
- Csendben figyeljenek mesélés alatt
- Legyen kedvenc meséjük, mesehősük, akiket szívesen ábrázolnak
- Élményeiket építsék be a bábozásba, vállalkozzanak dramatizálásra
- Legyenek képesek megjegyezni és megérteni a folytatásos mesék összefüggéseit.

8.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Óvodás gyermekeink érdekében fontos személyiségfejlesztő eszközök: a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka különböző fajtái és a műalkotásokkal való találkozás, illetve ismerkedés. Ezekkel az eszközökkel elősegítjük a gyermekek képi, plasztikai kifejező, komponáló, térbeli-tájékozódó képességüket, élmény- és fantáziaviláguk, színeképzetük, tér-, formaérzékük gazdagodását, esztétikai érzékenységük fejlődését. Mindebben elsődleges feladatunk az, hogy megteremtjük óvodánkban azokat a feltételeket, amelyek a felsorolt képességfejlesztéseket biztosítják. Ez tudatos pedagógiai tervezést igényel: figyelembe kell vennünk óvodánk földrajzi környezetét, természeti-társadalmi jelenségeit, épületünk rendszerét, az udvar és a csoportszoba lehetőségeit. Intézményünk a Bükk-hegység közelében, festői környezetben, hatalmas udvarral rendelkezik. A közeli erdő jó lehetőséget biztosít sok természetes alapanyag megszerzésére. Kirándulásokon, sétákon a gyermekekkel együtt, közösen gyűjtünk természeti anyagokat. A vadon élő állatok életmódját közvetlenül megtapasztalhatják gyermekeink a Vadas-parkba szervezett érdekes kirándulások alkalmával. A Népkerth és Miskolc – Tapolca is sétákra alkalmas helyet jelent gyermekeinknek. A belvárosban megtett séták, bábszínházi látogatások számos lehetőséget biztosítanak a műalkotásokkal való ismerkedésre: templomok, köztéri szobrok, parkok, gyönyörű régi épületek, múzeumok, művelődési házak, könyvtárak stb.

Feladataink elvégzését mindig előzetes élményanyagra kell építenünk, ehhez jó lehetőséget biztosítanak az említett természeti-társadalmi körülmények. A közösen átélt élmények bátor önkifejezésre készítik az óvodás gyermekeket, felkeltik a tevékenységek iránti vágyat, az alkotás örömét. Tekintetbe kell vennünk azonban azt, hogy egy-egy gyermek között *képességbeli különbségek* vannak. Ehhez szükséges, hogy a tevékenység légköre oldott, érzelmileg telített legyen, amelyben a gyermekek egyéni élményeinek, elképzeléseinek, képzeletének tág teret biztosítsunk. Nekünk, óvónőknek megfelelő gyakorlati, technikai tapasztalatokkal kell rendelkezniünk a cél érdekében. Együtt kell élnünk, játszaniunk a gyermekekkel, eszközöket, játékokat készíteni. Sokféle technikai megoldást kell megismertetnünk velük a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka stb. területén. Képzeletünk sokszínűsége, technikai tapasztalataink nagyban befolyásolják az óvodások alkotóképességének kibontakozását. Ezért célunk, hogy saját elképzeléseinket, ötleteinket tovább fejlesszük különböző szakkönyvek, továbbképzések által. Udvaraink jó lehetőséget biztosítanak a szabadban, természetben végezhető tevékenységeknek, a valóság közvetlen megfigyelésével (pl. virágzó fa, virágos kert stb.) közös élmények által szervezett vizuális élményeket emlékezet után, *egyéni elképzelés útján* is megvalósíthatjuk a gyermekekkel. Talán ez a megoldás fejleszti legjobban az óvodás aktivitását, kreativitását, rajzi képzeletének forma és színvilágát. Fontos szerepet játszik a fejlesztésben a *díszítés*, díszítő jellegű feladatok. Ez a tevékenység mind a mintázásban, mind a rajzolásban, festésben rendkívül szükséges, mivel az esztétikai érzékenység fejlesztése mellett, a rajzoló-író differenciált kézmozgást is fejleszti. Ezenkívül a gyermek variálót, kombinatív képességét alakítja, és sok lehetőség van a technikai készségek ellenőrzésére, javítására is. A *kézimunka-barkácsolás* során jól használhatjuk az összegyűjtött természetes anyagokat: kavicsokat, terméseket, növényi anyagokat, ill. dobozokat, flakonokat, textilt és papírt. Ezek a tevékenységek bemutatják a gyermeknek a változatos anyagfelhasználást, szerkezeti összefüggéseket, különböző technikai eljárásokat.

Nagyban fejlesztik gyermekeink alkotó fantáziáját, építő, konstruáló tevékenységét. Bátran ismertetjük meg velük ősi mesterségek: szövés, fonás, kosárfonás, agyagozás stb. lehetőségeit is. Szeretnénk továbbra is lehetőséget biztosítani kézműves szakkörök megszervezésére, ahol megismerhetik gyermekeink a népi kultúra máig is őrzött munkafogásait, dísz tárgyait, eszközeit. *Festőtevékenységek, foltalakítások* is fejlesztik óvodásaink színeképzését, esztétikai érzékét, kifejezőképességét. Sokféle technikai megoldás gazdagítja gyermekeink tapasztalatait, ismereteit: temperafestés száraz, illetve nedves alapra, vegyes technika (zsírkréta + festék), viaszkarccal, festékhengerítés, folt összenyomás, nedves folt széthúzása, üveglapokra való festés, tussal való vegyes technika stb. Rendkívül jó minőségű festékekkel és kiegészítő eszközökkel óvodánkban igen eredményes, kreatív tevékenységet lehet kialakítani. A foglalkozásokon kívüli időben, *szabadidős tevékenységben* is mindig lehetőséget biztosítunk a szabad, korlátozás nélküli manuális tevékenységekre, gondolva a környezeti és eszköz szerinti feltételekre. A gyermek egyéni szükségleteitől függően élhet ezekkel.

Nagy hangsúlyt kell fektetnünk az épület és a csoportszobák díszítésére, szemléltető eszközeire, a rend fenntartására – melyek együttesen alakítják, formálják a gyermekek esztétikai ízlését, tér-, formaérzékük gazdagodását. Ezeket a személyiségfejlesztő tevékenységeket is átszövi a bibliai integráció. Minden bibliai történet megismerésekor lehetőséget biztosítunk a manuális tevékenységekre. Képi ill. mintázott, plasztikai kifejezéssel, kézimunkával, képalakítással érzékeltetve, tevékenység által érdekesebbé, motiváltabbá tehetjük és elmélyíthetjük a keresztyén alapigazságok mondanivalóját.

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Esztétikus környezet kialakítása, vizuális tapasztalatszerzés biztosítása
- Rajzoláshoz, festéshez, kézi munkához megfelelő feltételek megteremtése
- Művészeti alkotások megismertetése (kiállítás, képek, könyvek, IKT eszközök)
- Gyermeki produktumok papucsmappába való gyűjtése
- Rajzversenyekre való felkészítés (bibliai témában is), tehetséggondozás
- A vizuális eszközök folyamatos biztosítása a nap folyamán
- A gyermekek formaábrázolásának, kreativitásának differenciált fejlesztése
- Egyes technikák megtanítása, anyagok és technikák kombinálhatósága
- Helyes ceruzafogás, nyomhagyás, formaábrázolás fejlesztése, differenciálás
- Érzelmi intelligencia fejlesztése
- Ünnepek alkalmával ajándékkészítés (pl. anyák napja, karácsony).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Képesek legyenek a térviszonyok felismerésére, azok változatos képi megjelenítésére
- Rendelkezzenek kedvenc színekkel, és ismerjék és használják a különböző színárnyalatokat
- Rendeltetésszerűen használják az eszközöket (ecset, ceruza, kréta, festék stb.)
- Értékeljék saját és egymás munkáját szóbeli kifejezéssel
- Önállóan rajzoljanak, fessenek, mintázzanak
- Ragaszkodjanak munkájukhoz, szívesen készítsenek ajándékba is tárgyakat
- Legyenek képesek arra, hogy bibliai történetet is ábrázoljanak
- Kézi munkánál (barkácsolás, szövés, hajtogatás, gyöngyfüzés) legyenek képesek egyszerű tervezésre
- Tudjanak örülni esztétikus tárgyaknak, képeknek (szépen illusztrált mesekönyv, textília, csoportszobát díszítő anyagok)
- Képzőművészetben egyéni módon jelenítsék meg élményeiket
- Legyenek képesek rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra és alkossanak véleményt.

8.8. Ének, zene, népi játék, tánc

Az óvodáinkban a környezet hangjainak megfigyelése, az éneklés, a zenélés felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. A zenei nevelés elsősorban az érzelmekre hat, de egyidejűleg az értelemre is. Szorosan kapcsolódik az óvodai nevelés többi területéhez, mivel óvodáinkban a komplex nevelési módszert alkalmazzuk, mindennap visszatérő tevékenység. Az óvodáskorú gyermek testi és szellemi fejlettsége, és az ebből következő életkori sajátosságai alkalmassá teszik arra, hogy részt vegyen a rendszeres és szakszerű zenei képzésben. Ez a zenei nevelés keretén belül azt jelenti, hogy meg kell ismertetni és szeretetni a gyermekkel az értékes muzsikát, a jó előadást, a dallam, a ritmus, szöveg, tempó, dinamika, hangszín, a mozdulat és az ezekből eredő kifejezés szépségét. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az óvodai énekanyagot kiegészítik az egyházi gyermekdalok ill. az egyházi zenei élmények. Keresztyén énekeink tanítását azonban nem ajánlott a népi gyermekdalokkal együtt tervezni, erre külön alkalmat teremtünk (áhitatok, csendes percek). A zenei anyag kiválogatását a gyermek életkori sajátosságai határozzák meg. Az ének – zenei anyag vázát a gyermek természetes zenei megnyilatkozásaiból fakadó magyar, népi énekes-mondókás játékok

alkotják. A kisgyermek zenei tevékenységeiben a mozgás és a zene együtt jár. A ritmikai, dallami és formai szempontok mellett a szöveg tartalmára, megfogalmazásának módjára, a dalokhoz, mondókákhoz tartozó játékokra és mozgásformákra is figyelmet fordítunk. Az óvodai zene anyanyelvet megalapozó feladatát csak úgy tudja teljesíteni, ha a gyermek kimondottan a magyar népzenevel és kisebb mértékben a műzenével él. A zenei anyag kiválogatásánál figyelembe vesszük a helyi hagyományok ápolását. Az énekes népi játékokkal, játékos gyermekdalokkal megalapozzuk gyermekeiknek szabálytudatát, feladattudatát, fejlesztjük figyelmüket, szociális kompetenciájukat. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tevékenység közben az óvodapedagógus tudatosan tervezi és alkalmazza a hallás és ritmusérzék fejlesztő játékokat, feladatokat. Keresztyén énekeink kiválasztásánál éppen úgy követelmény a hangterjedelem figyelembevétele, mint más gyermekdaloknál, valamint a dallam és szöveg globális élmény nyújtása. A keresztyén ember számára az egyházi ének egyúttal olyan imádság, amely Istent magasztalja.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tiszta, örömteli éneklés
- Zenei anyag helyes, életkori sajátosságoknak megfelelő anyag kiválasztása
- Spontán és tervezett ének zenei tevékenységek szervezése, eszközök biztosítása (triangulum, cintányér, dob, csörgő, furulya, stb.)
- IKT eszközök használata
- A zene szeretetére való nevelés, a zenei ízlésvilág fejlesztése, zenei tehetséggondozás
- Más népek zenei kultúrájával való megismertetés

Az óvodáskor végére várható sikerkritériumok:

- Az ismert dallamokat tisztán, érthető szövegkiejtéssel énekeljék, szeressenek társaikkal együtt énekelni, szívesen vállalkozzanak egyéni szereplésre
- Csoporttal és egyénileg biztonsággal kezdjenek el énekelni, mondókázni
- Az énekeket szívesen kísérik mozgással, képesek legyenek természetes tempóban járni, kézfogással és anélkül
- Különböztessék meg a zenei fogalompárokat (gyors-lassú, magas-mély, halk-hangos)
- Tudják az egyenletes lüktetést és a ritmuskifejezést
- Élvezettel játsszák az énekes játékokat
- Tudjanak ritmust, mozgásos dallamot rögtönözni
- Szeressenek zenét hallgatni, ismerjék fel néhány hangszer hangját, és legyenek képesek egyszerűbb hangszerek használatára (dob, cintányér, triangulum)
- Legyen koordinált a mozgásuk, szívesen és esztétikusan végezzék az egyszerűbb táncmozdulatokat.

A tevékenységforma tartalmi elemeinek kiválasztásánál felhasználjuk *A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja* módszertani ajánlásait.

8.9. Mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális

személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A gyermek joga, hogy kedvére mozogjon, ezért fontos feladatunk minden nap a mozgáslehetőségek biztosítása az udvaron, az épületben egyaránt. A mozgás fejleszti a gyermek állóképességét, a test koordinált (összerendezett) mozgását, egyensúlyérzékét, izomrendszerét, testi erejét, egész személyiségét. A mozgás révén képessé válik a differenciált mozgásra, a gyors, energikus, és a lassú mozgásra. Az óvodásaink egészséges mozgásfejlesztésével eljuthatunk a nem megfelelő koordináltságú nagymozgásoktól az ugrások, guruló átfordulások, a pontosabb szem-kéz, szem-láb koordinációt igénylő gyakorlatokon át, akár a kar, a láb apróbb izommunkák végzéséig (kislabda hajítás, függésekből átfogások stb.). A gyermekeknek meg kell tanulniuk alkalmazkodni a tér adta lehetőségekhez. Miután a mozgás ebben a korban belső igényből fakad, nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeink sokat tartózkodjanak a szabadban. Számptalan lehetőség áll rendelkezésünkre gyönyörű környezetünkben a mozgásra, a természet megszerettetésére, megfigyelésére és tapasztalatok gyűjtésére minden évszakban. Udvaraink játszóeszközei: kombinált mászóka, csúszda, kis faházikó, homokozó medencék stb. melyek nagyon kedveltek a gyermekek körében. A szabadban kiváló lehetőségünk nyílik arra, hogy, olyan mozgásos szabályjátékokat szervezzünk, amelyek türelemre, kitartásra nevelnek és fejlesztik gyermekeink szabálytudatát, ezért minden nevelési évben sportnapot szervezünk szülők bevonásával. A tornateremben és a csoportszobában fejlesztjük gyermekeink nagymozgását (pl. járás, futás, ugrás, csúszás, mászás, egyensúlyozás) illetve finommotoros képességeiket (pl. gyurmázás, festés, rajzolás, gyöngyfüzés, varrás, stb.). Ezáltal fejlődik figyelmük, gyors reagáló képességük, szabálytudatuk, kitartásuk, térbeli tájékozódásuk, kéz ügyességük. A gyermekek mozgásfejlesztését két nagy csoportba sorolhatjuk: a heti rendbe tervezett mozgásfejlesztés (heti egy alkalommal), a napirendbe tervezett mindennapos mozgás, és a spontán, szabad mozgás.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Rendszeres mozgással segíti a gyermekek erőnlétét, fizikai állóképességének növekedését
- A gyermekek egyéni szükségleteinek és képességeinek figyelembe vétele, szükség szerint bátorítás
- A mozgásfejlesztésre szánt feladatok játékos formában való beépítése, a fejlesztő foglalkozásokba és a szabad tevékenységekbe
- A gyermekek motiválása a feladatok bemutatásával, személyes példaadással

- A játékos feladatvégzésnél differenciáljon és nevelje a gyermekeket kitartásra, bátorságra
- A mozgásfejlesztés megszervezésénél korcsoportjának életkori és fejlettségi sajátosságait vegye figyelembe különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre:
  - minden izomcsoport részesüljön erősítő, nyújtó hatásban,
  - váltogassák egymást a könnyebb és nehezebb gyakorlatok,
  - ne maradjon el a megfelelő bemelegítés,
  - biztosítsa a játékosságot a mozgástevékenység során,
  - a gyakorlatok ismétlésével segítse elő a motoros képességek fejlesztését.

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek testi fejlődésével arányosan nőjön a teherbíró képességük
- Mozgásuk legyen összerendezett
- A gyakorlatok végzésében legyenek kitartóak
- Alakuljon ki a szabálytudatuk és az egészséges teljesítmény iránti vágy
- Ismerjék a vezényszavak tartalmát, legyenek képesek azt megfelelően végrehajtani
- Téri tájékozódó képességük, testsémájuk alakuljon ki
- Legyenek képesek mozgásukat különböző helyzetekben irányítani
- Önfegyelmük, kudarctűrő képességük erősödjön meg
- Alakuljon ki a társakkal való kooperáció képessége.

9. Megemlékezések, ünnepek

Az ünnepek szépséget, értelmet adnak a hétköznapoknak. Ismertessük meg a gyermekekkel az ünnepek keresztyén tartalmát. Ezáltal más jelentőséget kapnak. Nem csak örömszerzés alkalmává válik, hanem hálaadás lehetőségévé.

Óvodánk keresztyén jellegéből adódó ünnepek, programok, hagyományok:		
szeptember	Új kiscsoportosok fogadása - Játzó délelőtt	
	Évnyitó a templomban	
	Népmese napja	
október	A Zene Világnapja	
	Az Állatok Világnapja	
	Reformáció ünnepe	
november	Adventi készülődés Ebben az időben nemcsak a tennivalókról beszélgetünk, hanem arról a szívbeli várákozásról, mellyel Jézust várják. Sokat beszélünk az elcsendesedésről, az őszinte szeretetről. Hangsúlyt kap az Úrtól jövő világosság az emberi szívekben és az egész világon.	
december	Mikulás ünnepség	
	Adventi nyílt barkácsdélelőtt	
	Karácsonyi ünnepség a Templomban	
	„Suliváro” foglalkozás	
február	„Pizsama party”	

	FARSANG- Vidám zenés télbúcsúztató	
	„Suliváró” foglalkozás	
március	Óvodai versenyek: Ovis Olimpia, Mezőcsáti matematika verseny, Rajzverseny	
	Március 15-e ünneplése	
	Víz Világnapja	
	Virágvasárnap Jézus királysága nem olyan, mint a földi királyoké, akiknek a hatalom és a pénz a mindenük. Ő a szeretet, az igazság, békesség és öröm. (Luk 19, 38).A csoportszobát virágokkal, rajzokkal díszítjük fel.	
április	Húsvét – nyílt barkácsdélelőtt mindhárom csoportnak Nagypéntek fölött is győz az öröm: Jézus él! – ezt az örömhírt szeretnénk kiemelni a gyermekek körében. Jézus a győztes.	
	Mennybemenetel	
	Föld napja	
	Ovi-kóstoló	
május	Anyák napja Hálánkat fejezzük ki Istennek, amiért szüleink, által nevel minket, gondoskodik rólunk. Nyílt ünnepséget tartunk.	
	Évzáró, ballagás Meghívott vendégeink: óvoda lelkésze, szülők, ismerősök, barátok. Bemutatjuk az évközben tanultakat: Bibliai történetet dramatizálunk, közösen éneklünk, verselünk, és néptánc bemutatót tartunk.	
	Református óvodák találkozója	
	Gyermeknap	
	Kirándulás a családokkal	
	Pünkösöd Jézus nem hagyott magunkra, mert a Szentlélek, Vigasztaló velünk van. A Szentlélek ereje legyőzi a rosszat, Ő bennünk él és munkálkodik (J. 14, 16).	
Folyamatosan	Gyermekeink születésnapja, névnapja	

10. Az óvoda pedagógiai dokumentumai

Az óvoda pedagógiai programja az Óvodai nevelés országos alapprogramjára és a Református óvodai nevelés keretprogramjára épülő dokumentum. Az intézmény pedagógiai tevékenységének alapelveit határozza meg.

2024. szeptember 1. -től kötelezővé vált az óvodák számára az oviKRÉTA rendszer használata. Az oviKRÉTA rendszer célja, hogy a magyarországi óvodák gyermekekkel és alkalmazottakkal kapcsolatos adminisztratív feladataihoz informatikai támogatást nyújtson oly módon, hogy az óvodák fenntartói számára is biztosítsa a számukra fontos információk megtekintésének lehetőségét. Az oviKRÉTA egy szoftver, mely az óvodai adminisztrációs feladatokat támogatja. Az oviKRÉTA egy központi adatbázisban tárolja az adatokat, webes felületen keresztül bárhol elérhető, és a jogosultságoknak megfelelően kezeli a gyermekekkel és csoportokkal kapcsolatos információkat.

Az oviKRÉTA funkciói:

- **Gyermekek és gondviselők adatainak rögzítése és áttekintése:** Lehetőség van a gyermekek és szüleik adatainak nyilvántartására, valamint az óvodai kapcsolattartásra.
- **Felvételi és mulasztási napló:** Jelenléti ív vezetése, napló generálása, naprakész nyilvántartás a gyermekek látogatásáról.
- **Csoportnapló:** Az óvodai tevékenységek, események rögzítése, dokumentumok csatolása. A csoport története egy helyen követhető.
- **Gyermek fejlődésének nyomon követése:** A gyermek fejlődésének nyomon követése, a korábbi események, dokumentumok áttekintése.
- **Óvodai beiratkozás:** Felvételi döntések, határozatok és az előjegyzési napló kezelése.
- **Törzskönyv elektronikus elkészítése:** Az óvoda törzskönyvének elektronikus vezetése.
- **TÉR adminisztrációs feladatok:** Az óvoda elektronikus adminisztrációs feladatainak elvégzése.

Az óvodai csoportnapló (az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál).

Az óvodai csoportnapló tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- összesített adatokat a fiúk és lányok számáról, ezen belül megadva a három év alatti, a három–négy éves, a négy–öt éves, az öt–hatéves a hat–hét éves gyerekek számát, a sajátos
- nevelést igénylő gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti rendet napi bontásban,

- nevelési éven belüli időszakonként a nevelési feladatokat, a szervezési feladatokat (egészséges életmód alakítása, egészségnevelési feladatok, játék, közösségi nevelés feladatai, munka jellegű tevékenységek),
- a gyermekek fejlődését elősegítő tartalmakat az alábbi bontásban
- verselés, mesélés,
- ének, zene, énekes játék, gyermektánc,
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka,
- mozgás,
- a külső világ tevékeny megismerése, a környezeti nevelés feladatai.
- az értékeléseket, a hivatalos látogatásokat (a látogatás célja, időpontja, a látogató neve és beosztása), a gyermekek egyéni lapját.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció

A gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

Tartalmazza:

- a gyermek anamnézisének,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatát,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

A mindennapi tevékenységekben zajló óvodapedagógusi megfigyelések a gyermekek természetes életének zavarása nélkül adnak alkalmat mozgásos, értelmi és szociális képességeik, egyéni fejlődési ütemük megismerésére. Kiegészülnek e megfigyelések a gyermeki produktumok elemzésével, családlátogatások, szülőkkel folytatott megbeszélések tapasztalataival is. Hangsúlyozzuk, hogy a megfigyelések hosszabb időt ölelnek fel, valóságosabb képet adva az egyenetlen, megtorpanásokkal, majd erőteljesebb ugrásokkal jellemezhető gyermekkori személyiségfejlődésről. A fejlődésben megmutatkozó sajátosságok értelmezése mindig holisztikusan történik, és figyelembe veszi az ok-okozati együttthatókat. A nevelőmunka tervezése, elemzése, értékelése, az egészségesen fejlődő gyermekekről szerzett ismereteknek, előrehaladásuk mértékének megfigyelése, írásos dokumentálása minden óvodapedagógus kötelessége. Az óvodapedagógusok feladata fél évente tájékoztatni a szülőket gyermekük aktuális fejlettségi állapotáról, fejlődési üteméről, az esetleges problémákról. A gyermekek aktuális cselekvéseit, magatartását, létrehozott alkotásaikat, feladatmegoldásukat a pozitívumok előtérbe helyezésével, konkrétan értékelik.

11. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészség-, és környezeti nevelés óvodás korban kiemelt jelentőségű.

- Mintakövetés által, biztonságot, egészséges életfeltételeket, személyiségfejlesztő tevékenységeket, és napirendet biztosító közegben valósul meg.
- A gyermekek egyéni különbözőségét tiszteletben tartó, személyre szóló gondoskodást, nevelést jelent, melynek tevékenységformái:
  - a szabad játék,
  - az egészséges életmódot alakító cselekvések gyakorlása,
  - mindennapos mozgásfejlesztő tevékenységek,
  - a környezettel harmóniát teremtő spontán tapasztalások.

Az óvodás gyermekekhez érzelmvilágához közelálló formában, kutató, felfedező, gyönyörködő szemlélettel közelítünk a természeti környezethez, növényekhez és állatokhoz, ami érzelmi kötődést teremt, természetessé válik számukra azok védelme és tisztelete. Az óvoda építészeti, tárgyi kialakítása, működése környezettudatosságot tükröz, kiemelten figyelmet kap az anyagok újra hasznosítási lehetősége, takarékos felhasználása, a környező élővilág és épített környezet védelme, a használati tárgyak, eszközök minősége és biztonságossága. A másság elfogadása természetes módon valósul meg nevelési rendszerünkben, erre neveljük gyermekeinket. Az óvoda elfogadó, bátorító miliójével pozitív életszemléletet közvetítünk, ahol természetes a fejlődésbe vetett hit csakúgy, mint a személyes tulajdonságok értékének elismerése. Valljuk, hogy a gyermekek pozitív énképének, önismeretének alakításával a világra nyitott, öntevékeny, önmagáért és a közösségért felelősséget vállaló gyermekek nevelünk.

A gyermekek testi épsége, egészségük megőrzése valamennyi óvodai dolgozó cselekedeteit, magatartását, attitűdjét meghatározza. A gyermekek érthető formában, játékosan, rendszeresen gyakorolhatják a veszélyhelyzetek elkerülését, és az egészségmegőrző tevékenységeket pl. tisztálkodás, orrfújás, egészséges ételek fogyasztása, testápolás, pihenés, mozgásos tevékenységek. A szülők számára egészségmegőrző, környezetvédő programok, rendezvények, előadások nyílt napok formájában közvetítjük mindezen elveket és tartalmakat.

12. Az óvoda kapcsolatai

12.1. Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvoda iránt érdeklődő szülő leendő partnerként jelenik meg az óvodában. Ez az első pillanat meghatározó lehet az óvodaválasztásban. Nem mindegy, hogy milyen benyomások érik, ezért a vezetőnek, aki a felvétel idején a szülővel találkozik, végig kell gondolnia, hogy milyen módon fogadja a szülőt, és közvetíti a keresztyén értékeinket az érdeklődőnek.

Az óvodai beiratkozás során fény derül:

- a család értékrendjére, nyitottságára
- a család szerkezetére
- a gyermekek helye a családban
- szokásrendszerre

- a szülőknek nevelési kérdésekben való jártasságára
- elvárásaikat az óvodai neveléssel szemben.

Az információkat mindenkinek kötelessége bizalmasan kezelni, a kölcsönös bizalom, a tisztelet és a segítség jegyében.

A szülőknek lehetősége van:

- kérés és igény szerint betekintést nyerhetnek az óvoda életébe
- naponta lehetőséget biztosítunk a személyes kontaktusra
- amennyiben igénylik, segítünk kialakítani kapcsolatát a református gyülekezettel
- ünnepek alkalmával szülők és nagyszülők a vendégeink
- tájékozódhatnak bármilyen neveléssel, tanulási tevékenységgel, fejlesztéssel kapcsolatos témában (fejlődési napló alapján).

Szülő és óvoda együttműködési formái:

- „Ovikóstoló”
- Nyílt napok (beiratkozás, barkácsdélelőttök)
- Kirándulások
- Szülői értekezletek
- Családi Ovis Klub (CSOK)
- A Szülői Szervezettel való együttműködés
- Keresztyén ünnepek a Református Templomban
- Szakemberek előadása
- Folyamatos tájékoztatás faliújságon, emailben, közösségi oldalon
- Munka-, és játékdélutánok alkalmával
- Szülők kísérlőként való bevonása (versenyek, üzemlátogatás, bábszínház látogatás, stb.)

12.2. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködése

Elvei:

Óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt és azt kiegészítve, esetenként hátránycsökkentő szerepet betöltve valósul meg. Ebben nagyon fontos folyamat a családok megismerése, elfogadása, az együttműködésben a konstruktív szemlélet. Kiemelten fontos a nyitottság, az óvodai életbe való betekintés lehetősége, az együttnevelés során az elvek minél teljesebb közelítése, a nehézségek őszinte feltárása, és közös megoldásra törekvés.

Tartalma:

A szülők, gyermekek, pedagógusok számára szervezett közös programok, tevékenységek, együttműködési lehetőségek, melynek során mintát adunk, érzelmi kötődést alakítunk ki. Szülői igények, vélemények megismerése, a pedagógiai célok és a gyakorlati munka bemutatása, tájékoztatás a szülőket érintő kérdésekről. Egyházi ünnepeken, szeretet-vendégségünkön való részvétel, mely módot és lehetőséget ad keresztyén szellemiségünk megismerésére, hitünk elmélyítésére.

Formái:

Egyéni beszélgetések a szülővel, gyermekkel közösen (beiratkozás, ismerkedés az Óvodával óvodakezdés előtt, családlátogatás, anyás beszoktatás, játszódélután, ünnepi készülődések, növények ültetése, udvarrendezés). Nyílt napok, melyek során mélyebb betekintést adunk a gyermekek óvodai életéről, tevékenységeiről (játék és tanulási tevékenységek megfigyelése). Ünnepi rendezvények, melyek a meghittség, összetartozás

élményét adják (karácsony, advent, Anyák napja). Kirándulások sportnapok, melyek a szülők közösségének alakulását is elősegítik (ügyességi sportjátékok az óvodában, külső helyszíneken, egész napos kirándulás a természetbe). Közös áhítatok, gyülekezeti összejövetelek. Fogadóóra keretében félévente tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről fogadóóra keretében a szülők. A pedagógusokkal megbeszéljük a továbblépés közös feladatait, illetve a gyermek óvodai életével kapcsolatos egyéb kérdések megbeszélésére itt nyílik lehetőség. A fogadóórát mindkét fél kezdeményezheti. Csoportos szülői értekezleten évente három alkalommal beszéljük meg a pedagógusok és szülők a csoport életével kapcsolatos eredményeket, újabb közös feladatokat, a szülőket érintő programok szervezését. A szülők közössége véleményével, otthoni tapasztalataival, javaslataival segíti a pedagógusok munkáját. Képviselőik útján véleményt fogalmazznak meg, javaslatot tesznek a nemzeti köznevelési törvényben nevesített esetekben, mely jogukról előzetesen tájékoztatást kapnak. A szülők közössége évente véleményével segíti ezen kívül az óvodapedagógusok és az óvoda szakmai munkáját, valamint az óvodavezető irányító, kapcsolatépítő tevékenységét. Alapítványi rendezvények jótékonyági rendezvények lehetőséget teremtenek arra, hogy az óvoda munkatársai együttműködjenek az alapítványi célok megvalósításában, ezáltal anyagi támogatást nyújtsanak az óvodának.

12.3. Kapcsolat a gyülekezettel

Elvei:

Az óvoda nevelőközössége kezdeményező a kapcsolatépítésben, szem előtt tartják az óvoda missziós szerepét.

Tartalma :

Az óvoda elősegíti a gyermekek jelenlétét a gyülekezet életében, ami által a gyermek érzi, hogy van olyan közösség, ahová mindig bizalommal fordulhat iskolás korában is. A gyülekezet tagjai megismerik a református óvoda nevelőmunkáját, áldásait, s felismerve e szolgálat fontosságát segítik azt.

Formái:

Részvétel az istentiszteleteken, ünnepeken, szeretetvendégségen, közös áhítatokon. A gyülekezetben a gyermekek példát kapnak arról, hogy a felnőttek is hittel, alázattal, szeretettel fordulnak Istenhez. A gyülekezet tagjai megismerik a református óvodák nevelő munkáját, annak szükségességét, létjogosultságát. A gyermekekben örömet és megerősítést eredményez, ha ismerős bibliai történetet hallanak, ezért hívogatjuk a családokat a vasárnapi Istentiszteletekre illetve gyermekórákra. Ünnepeinket és szeretetvendégségeinket is gyakran tartjuk a gyülekezet körében, ahol a gyülekezeti tagok is részt vesznek az alkalmak szervezésében. Évnyitó és Karácsony alkalmával óvodás gyermekeink ünnepi műsorát és a lelkipásztor szolgálatát hallgathatják meg a jelenlévő gyülekezeti tagok és családok.

12.4. Kapcsolat a társintézményekkel, bölcsődével, iskolával

Elvei:

A gyermekek intézményes nevelésében kiemelten fontosnak tartjuk a nevelés folyamatjellegét, az egymásra épülő hatások pozitívumainak kihasználását. Egymás munkájának megismerése, tiszteletben tartása, és a lehető legteljesebb összehangolása segítheti csak az egymásra épülő fokozatokba való sikeres átlépést a gyermekek számára. Kapcsolatainkat a nyitottság, korrekt tájékoztatás, az együttműködés lehetséges formáinak közös kimunkálása jellemzi.

Tartalma:

Pedagógusok kölcsönös látogatásai, melynek során betekintést nyerhetnek az ott folyó gondozó, nevelő, személyiségfejlesztő munkába. Az alkalmazott módszerek, eljárások megfigyelése, tapasztalatok megbeszélése. A gyermekek részvételével megvalósuló intézménylátogatások, közös játékok, ismerkedés a sajátos (óvodai, iskolai) környezettel. A gyermekek tovább haladásának nyomon követése, különös tekintettel a különleges bánásmódot igénylő gyermekekre. Az iskolai beilleszkedésük tapasztalatait figyelembe vesszük nevelőmunkánk tovább-fejlesztésében.

Formái:

Óvodába készülő bölcsődések látogatása a gondozónővel, nyílt nap, nyílt hét az óvodában, iskolában, esetmegbeszélések, műhelymunkák, nagycsoportosok iskolalátogatása, részvételük egy játékos órán, közös rendezvények, iskolások kedveskedése énekkel, hangszeres zenével ünnepek alkalmával, pedagógusok szakmai megbeszélései, hospitálások, szülői értekezlet tartása a tanítók részvételével az iskolába készülő gyermekek szüleinek, előadások, kérdőíves felmérés.

12.5. Kapcsolat a munkánkat segítő intézményekkel

Elvei:

Nyitottság, korrekt tájékoztatás, naprakész informáltság jellemzi a kapcsolatunkat a gyermekeket megillető gondoskodás, védelem, és intervenciós gyakorlat megvalósításában.

Tartalma:

Rendszeres vagy eseti együttműködés az alábbi intézményekkel a gyermekek egészséges személyiségfejlődésnek, speciális fejlesztésének, valamint jogaik érvényesítése érdekében.

B-A-Z Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat

Református EGYMI

B-A-Z Vármegyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság

Gyermekjóléti Szolgálat

Családsegítő Szolgálat

Gyámügyi Hivatal

Formái:

Esetmegbeszélés, szülők tájékoztatása, előadás, együttműködés a gyermekek számára előírt szakirányú (gyógypedagógiai) fejlesztésekben.

12.6. Külső szakmai kapcsolatok

Kapcsolat a Református Pedagógiai Intézettel

Elvei:

A keresztyén értékrend szerinti magas színvonalú nevelés érdekében törekszünk a nevelő hatások egységesítésére, a református tartalmak erősítésére, a pedagógus hivatás megújítására.

Tartalma:

A pedagógusok szakmai és mentálhigiénés támogatása a RPI által nyújtott szolgáltatások igénybevétele útján.

Formái:

Pedagógus továbbképzések, szaktanácsadás igénybevétele, előadásokon, konferenciákon való részvétel, határon túli óvodákkal történő kapcsolatalakítás támogatása, szakmai kiadványok, publikációk megjelentetése, pedagógiai adatbázisok igénybevétele, pedagógus minősítések és az országos pedagógiai, szakmai ellenőrzésekre való felkészülés és lebonyolítás segítése, szakmai dokumentumok készítésében segítségadás, esetenként kutatási, elemzési célú szakmai információk cseréje. A vezető/tagintézményvezető lehetőség szerint rendszeresen részt vesz az Országos Óvodavezetői Értekezleten.

Kapcsolat a magyar református óvodákkal

Elvei:

A pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztése érdekében rendszeres szakmai együttműködésre, tapasztalatcserére, nyitottságra törekszünk más hazai református óvodákkal.

Tartalma:

A pedagógiai gyakorlati tapasztalatok átadása.

Formái:

Hospitálások szervezése, szakmai előadások, jó gyakorlatok bemutatása, szakmai anyagok kidolgozása.

Kapcsolat a határon túli református óvodákkal

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn. A kapcsolatépítés során a hasznosítható tapasztalatok, módszerek és pedagógiai tartalmú információk átadása, valamint a környező országokban működő magyar református óvodák pedagógusainak keresztyén értékek mentén történő értékteremtése valósul meg. Lehetőség szerint a minden évben megrendezésre kerülő Református Óvodák Kárpát-medencei Szakmai Találkozóján való részvétel a nevelőtestület részéről.

Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

Az óvoda kapcsolatépítő munkáját akkor tekintjük eredményesnek, ha:

- a gyermekek jogai, mindenek felett álló érdekük érvényre jut,
- óvodás éveik alatt minden segítséghez hozzájutnak személyiségük optimális fejlődéséhez,
- a szülők ismerik és elismerik, elégedettek az óvodában folyó nevelőmunkával,
- partnereink érzékelik és elismerik törekvéseinket a nyitottság és folyamatos együttműködés és terén,
- a pedagógusok szakmai tudása, látóköre folyamatosan gyarapszik, annak eredményeként nevelőmunkájuk napi gyakorlatában megjelenik a megszerzett tudásuk.

12.7. Kapcsolat a fenntartóval

Elvei:

Bizalom, és a magas színvonalú feladatvégzésre való elkötelezettség a kapcsolatépítés és a napi munka során.

Tartalma:

Rendszeres kapcsolattartás az óvoda működési feladatainak naprakész ellátása érdekében a Tiszáninneni Református Egyházkerülettel. Az óvodavezető a fenntartó által meghatározott időszakonként beszámol az intézmény működésével, gazdálkodásával, pedagógiai, tanügyigazgatási, humán erőforrás helyzetével kapcsolatos helyzetről. A fenntartó egyházközségen kívül a működéssel összefüggő adatok és információk eljuttatása a Magyarországi Református Egyház Zsinata Oktatási Irodája felé.

Az óvoda kapcsolatépítő munkáját akkor tekintjük eredményesnek, ha:

- a gyermekek jogai, mindenek felett álló érdekük érvényre jut,
- óvodás éveik alatt minden segítséghez hozzájutnak személyiségük optimális fejlődéséhez,
- a szülők ismerik és elismerik, elégedettek az óvodában folyó nevelőmunkával,
- partnereink érzékelik és elismerik törekvéseinket a nyitottság és folyamatos együttműködés és terén,
- a pedagógusok szakmai tudása, látóköre folyamatosan gyarapszik, annak eredményeként nevelőmunkájuk napi gyakorlatában megjelenik a megszerzett tudásuk.

13. Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok

A gyermek nevelése elsősorban a család feladata, óvodáink csak segítő, kiegészítő szerepet töltenek be. Az intézmények vezetői, a gyermekvédelmi felelősök, az óvodapedagógusok és a dajkák, valamint az óvoda egyéb dolgozói összehangolt munkája teremti meg a feltételeket. Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt fontosságú a befogadó környezet megteremtése, a gyermek mindenekfelett álló érdekeinek szem előtt tartása, amely biztosítja és védi a gyermek jogait, az egyenlő hozzáférést az esélyegyenlőségi törvényben megfogalmazottak szerint.

Hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok azok, akiknek alapvető szükséglet-kielégítési lehetőségei korlátozottak. Családja, szűkebb társadalmi környezete az átlaghoz képest negatív eltérést mutat, elsősorban szociális, kulturális téren.

Kialakulásához vezető tényezők:

- alacsony jövedelem
- rossz lakáskörülmények
- a szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje

Következménye lehet a gyermek esélyegyenlőtlensége.

Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek szülője, szülei legfeljebb az általános iskola 8. évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen, illetve akit tartós nevelésbe vettek.

Veszélyeztetett gyermekek és fiatalok azok, akik testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja. Kialakulásához vezető tényezők: a családjára, szűkebb társadalmi környezetére jellemző elhanyagoló nevelés, gondozás, valamint a családban

a devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűncselekmény). Következésképpen lehet a gyermeknél is megjelenő deviáns magatartási formák kialakulása, negatív társadalmi csoportokhoz való csatlakozás, alkoholizálás, kábítószer – élvezet.

Intézményünk az erre vonatkozó törvény alapján ellátja a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat: felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.

A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, a Családsegítő Központ, illetve a Nevelési Tanácsadó címéről, telefonszámáról, óvodai szociális segítő személyéről és elérhetőségéről

A nevelő-oktató munkánkat a Református EGYMI Pedagógiai Szakszolgálat segíti. Alapfeladataiban vállalja az óvodapszichológiai ellátást is, indokolt esetben a logopédiai fejlesztést, gyógytestnevelést, iskola előkészítő feladatokat, pszichoterápiás foglalkozásokat egyénileg, vagy csoportosan. Ezen szolgáltatások ingyenesek. Minden esetben tájékoztatjuk a szülőket, hogy vegyék igénybe a segítséget. A szakvélemények eredményeit, instrukciókat az óvodai fejlődési naplóban feltüntetjük, és a differenciált fejlesztéseknél figyelembe vesszük.

13.1. A gyermekvédelmi munka célja és az ezzel összefüggő pedagógiai tevékenység

A gyermekvédelmi munka, védelem minden gyermekre kortól, nemtől, vallástól, származástól független odafigyelést, gondoskodást jelent.

A gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődése a saját családjában történő nevelés során valósul meg. Ha ezt a folyamatot valamilyen gátló tényező befolyásolja, akkor az intézmény feladata ezt a helyzetet felismerni, és a gyermek fejlődését elősegítő megoldásokat megkeresni.

A gyermekek, fejlődésében, életében bekövetkezett változásokat az óvodapedagógusok fedezhetik fel leghamarabb, az ő szerepük meghatározó.

A gyermek szocializációjának legfontosabb feltétele, hogy tartós személyes szeretetkapcsolatban, azaz pozitív személyes kapcsolatban éljen közvetlen környezete tagjaival. Ez a kötődés teremti meg a gyermek számára a biztonságot, védelmet, tevékenységre készítetést, a keresztyén minta elfogadását. A szeretetteljes kötődés színterei a család, a vele összefüggő felnőtt és kortárs csoportok, a felnőttek, és a kultúrában fellelhető értékek szereplői (mesék, bibliai történetek).

Célja

- a prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése,
- az óvodába beíratott és járó gyermekek problémáinak korai felismerése, kezelése,
- a gyermek hátrányos helyzetének, veszélyeztetettség kialakulásának megakadályozása, csökkentése, hogy hátrányos helyzetbe tartósan ne kerüljön, vagy hátrányos helyzetűből ne váljék veszélyeztetetté.
- A családokkal való szoros együttműködés folyamán a nevelés összehangolása, annak kiegészítése a gyermekvédelmi felelős szaktudásával
- A gyermekek alapvető és speciális szükségleteinek kielégítése, jogaik érvényesítésének biztosítása
- A törvény betartása, betartatása a gyermek napközbeni ellátása és az ezzel összefüggő teendők alkalmazása

- Rendszeres óvodáztatás elérése, kiemelten a tanköteles korúaknál és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél

13.2. Óvodai nevelőtestület gyermekvédelmi feladatai:

- Biztosítani a gyermeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő – és óvó intézkedésekre javaslatot tenni
- Az új óvodások befogadását, beilleszkedését segíteni
- A családok minél átfogóbb megismerése a lehetőségekhez képest
- A gyermek és a szülők jogainak mindenkor tiszteletben tartása
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén javasolni
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérrni, szükség esetén jelezni a hiányzást az illetékesek felé
- Az esélyegyenlőségi program figyelemmel kísérése és a HHH gyermekeknél – a szegényebb családok gyermekeinél jelentkező kognitív hátrányok csökkentése
- Figyelem a hiányzásokra
- Óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés
- Kommunikációs nevelés a logopédussal együttműködve
- Érzelmi nevelés, szocializáció, tanulási képességek fejlesztése
- A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében.

13.3. Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre
- A nevelési év elején tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről, illetve a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményekről
- Szakmai rendezvényeken vesz részt
- Munkájáról félévenként beszámol a nevelőtestületi értekezleteken
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, és az ezzel kapcsolatos intézkedéseket, eredményeket feljegyzi
- Segíti a csoportvezető óvónők munkáját, szükség esetén családlátogatást szervez a csoportos óvónővel.

13.4. Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai:

A köznevelési törvény értelmében az óvodavezető fő feladata a gyermekek érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése. Ezen belül:

- Az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, ideértve a gyermekbalesetek megelőzését is
- Rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása
- A törvénynek megfelelően biztosítsa a 3. életévét betöltött gyermek számára az óvodai nevelést, és a tanköteles gyermekek beiskolázását
- A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme.

14. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése az óvodában

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését segítjük a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során. Az átlagtól eltérően fejlődő és ép fejlődésvonalú gyermekek kölcsönös tapasztalatai egymásról, közös tevékenységeik együttes élményeik azt valószínűsítik, hogy később is elfogadók, igény szerint segítőkészek lesznek egymás iránt.

14.1. Sajátos nevelési igényű gyermek nevelése, fejlesztése

Célok

- váljon természetessé a gyermekközösségben jelenlétük,
- alakuljon ki biztonságérzetük, stabil helyük környezetükben,
- valósuljon meg a gyermekek szakvéleményben kijelölt képessége területeinek fejlesztése,
- jussanak hozzá az egyéni képességeket figyelembe vevő legeredményesebb speciális fejlesztéshez a számukra megfelelő területen,
- a sérült funkciók pozitív irányba történő fejlesztése, a sikeres, kudarcától mentes iskolai pályafutás kezdése érdekében.

Feladatok:

- a szükséges feltételek megteremtése: finanszírozás, eszközkészlet, humán erőforrás,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek elfogadása, megismerése, befogadása,
- a kívánatos viselkedési formák megismertetése, elsajátítása, alkalmazása az SNI-s gyermekek kapcsolataiban,
- az intézményben dolgozók pozitív attitűdje legyen modell értékű, mert az a gyermekek szemléletének is irányadója,
- konzultálás a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, a Református Egységes Gyógypedagógiai és Módszertani Intézménnyel (team munka),
- együttműködés a szülőkkel, családdal a rehabilitáció sikeressége érdekében,
- korszerű pedagógiai módszerek és tanulásszervezési eljárások megismerése, alkalmazása (projekt-módszer, drámapedagógia),
- az egyéni bánásmód jelenléte az egész nap folyamán,
- elvárásaink is igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez,
- erősségeik feltérképezése, azok felhasználása a kompenzáció érdekében,
- pozitív tulajdonságok, tehetség kiemelése, támogatása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- rendelkeznek olyan képességekkel, technikákkal, amelyek a speciális igényeikhez igazítva a testi-lelki-mentális egészség megőrzéséhez szükségesek,

- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,
- elfogadják önmagukat és egymást,
- lehetőségeikhez mértén aktív tagjai a gyermekközösségnek,
- képesek az alkalmazkodásra,
- eljutnak fejlődésük optimális szintjére.

14.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Célok

- a tehetséges gyermekek kiemelkedő képességeinek korai felismerése,
- tehetsége kibontakoztatásához megfelelő feltételek biztosítása.

Feladatok

- inger gazdag környezet és a személyre szabott interakció biztosítása,
- az önálló felfedezés lehetőségének megteremtése,
- fokozott érzelmi fejlődés lehetőségének biztosítása,
- egyéni képességeknek megfelelő tanulási utak biztosítása,
- megértő, elfogadó légkör, sajátos törődés biztosítása,
- a gyermekek szükségleteinek, igényeinek felmérése, kezelése a pedagógiai kompetenciahatárokon belül,
- a beilleszkedés segítése,
- változatos tevékenységek biztosítása önmaguk kipróbálására, megismerésére,
- sokszínű játékforma felkínálása,
- adekvát fejlesztési eszközök, formák alkalmazása,
- a kiemelkedő képesség fejlesztése egyéni terhelés biztosításával,
- a családok segítése, tájékoztatása,
- gyenge oldal erősítése,
- a megfelelő szakemberrel történő kapcsolatfelvétel és együttműködés.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- képesek a közösségben megtalálni helyüket, kialakul biztonságérzetük,
- képesek önmaguk, társaik és a felnőttek elfogadására,
- képesek az együttműködésre,
- erősödik önbizalmuk,
- megalapozódik önmaguk megismerése,
- kimagasló képességterületén többlettudással rendelkeznek,
- kreativitásuk fejlett,

- tudja az érzelmeit kezelni és kifejezni,
- kiemelkedő képessége megjelenik szerepjátékában.

14.3. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Célok

- a fejlesztés során a szakvéleményben kijelölt területek egyéni fejlesztése, kompenzációja az óvodapedagógus közreműködésével a pedagógiai kompetencia határokra belül,
- ne terhelje túl a nevelés – fejlesztés a tanulási, beilleszkedési, tanulási nehézség kialakulására veszélyeztetett gyermeket.

Feladatok:

- a szakvéleményben megállapított területek megsegítése az óvodapedagógus közreműködésével, olyan technikák, módszerek megismertetése, melyek képességeiket figyelembe véve segítik az egészség megőrzését,
- a szükséges feltételek megteremtése: finanszírozás, eszközkészlet, humán erőforrás.
- a kívánatos viselkedési formák megismertetése, elsajátítása, alkalmazása a btm-es gyermekek kapcsolataiban,
- konzultálás a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, szakszolgálatokkal (team munka),
- együttműködés a szülőkkel, családdal a felzárkóztatás sikeressége érdekében,
- a differenciálás elsődlegességének biztosítása,
- az elvárásaink a gyermek fejlődési üteméhez igazítása,
- a másképpen fejlődő gyermek célirányos segítése, korrekciója egészséges társaival együtt, - egyéni bánásmóddal -,
- az utánzásos-, és szociális tanulás lehetőségének biztosítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a szakvéleményben megjelölt képességek elérik a következő köznevelési intézményben folyó pedagógiai munkához szükséges szintet,
- rendelkezik olyan képességekkel, technikákkal, amelyek a speciális igényeikhez igazítva a testi-lelki-mentális egészség megőrzéséhez szükségesek,
- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,
- elfogadják önmagukat és egymást,
- lehetőségeikhez mértén aktív tagjai a gyermekközösségnek,
- képesek az alkalmazkodásra,
- eljutottak fejlődésük optimális szintjére.

14.4. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Célok

- valósuljon meg a HH és a HHH gyermekek rendszeres óvodába járása,
- csökkenjen az óvodai igazolatlan hiányzások száma,
- legyen arányos a HH és a HHH gyermekek csoportokban történő elhelyezése,
- legyen rendszeres és hatékony a szülőkkel való kapcsolattartás,
- erősödjön az együttműködés a szakszolgálatokkal,
- valósuljon meg az óvodába lépő hátrányos helyzetű gyermekek komplex állapotfelmérése,
- valósuljon meg a kommunikációs képesség fejlesztése, szókincs bővítése,
- kompenzáljuk a szociális hátrányokból adódó lemaradásokat,
- valósuljon meg az egészséges életmódra nevelés a szülők, a gyermekorvos, a védőnő bevonásával.

Feladatok

- a gyermekek hiányzásainak nyomon követése, jelzése az óvoda gyermekvédelmi felelőse felé,
- a gyermekvédelmi felelőssel együttműködve a hiányzások okainak feltárása, segítségnyújtás,
- rendszeres kapcsolattartás „jelzőrendszer működtetése” a szakszolgálatokkal,
- az arányos elhelyezés figyelembevétele a HH és a HHH gyermekek csoportba sorolásánál,
- a szülők tájékoztatása szociális juttatások, kedvezmények, támogatások, segítő pályázatok igénybevitelére való jogosultságról, lehetőségekről,
- a beilleszkedés segítése, egyénre szabott fejlesztése,
- együttműködés az óvoda gyermekorvosával, a védőnővel,
- kiemelten kezeljük a szociális hátrányokból adódó lemaradásokat, az egészséges életmódra nevelést,
- a differenciálás elsődlegességének biztosítása,
- kommunikációs képesség fejlesztése, szókincs bővítése,
- az iskolai életre való tudatos ráhangolás,
- megalapozzuk az egészséges életmód iránti igényüket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a HH és HHH gyermekek rendszeresen járnak óvodába,
- szociális hátrányaik csökkennek,
- kommunikációs képességeik fejlődnek,
- az óvoda- iskola átmenet könnyebb lesz számukra,

- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,
- elfogadják önmagukat és egymást,
- képesek az alkalmazkodásra, együttműködésre,
- egyéni ütemben eljutottak fejlődésük optimális szintjére

15. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A szülőkkel való közvetlen kapcsolat kialakításával oldjuk fel a szorongásaikat, így rövid idő után őszintén feltárják az előttük álló nehézségeket. Igyekszünk a gyermek személyét szem előtt tartva, a számára legjobb megoldást megkeresni, melyet a szülővel együtt valósítunk meg.

Célok

- mintaadás a felnőttek és gyermektársak részéről,
- egyéni bánásmód alkalmazásával a hátrányok enyhítése,
- előítéletek kezelése.

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységeink

- a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, bizalmi kapcsolat kialakítás a gyermekkel,
- a megszokott cselekvések, mindennapi események, a rendszeresen használt szimbólumok, melyek az állandóság, biztonság, elfogadottság érzését közvetítik a gyermekek felé,
- az egyéni problémák hatékony kezelése, intervenciós gyakorlat alkalmazása,
- partnerkapcsolatok fenntartása a szülőkkel, munkánkat segítő szakemberekkel, intézményekkel,
- differenciált pedagógiai módszerek alkalmazása,
- a játék személyiségfejlesztő hatásának kihasználása a gyermekek önismeretének, énképének, kommunikációjának, társas viszonyulásainak fejlesztése,
- mozgásfejlesztés a testi képességek, akarati tulajdonságok, sikerorientáltság elősegítésére,
- környezettudatosságra, helyes életvezetésre, egészségmegőrzésre nevelés az óvodai tevékenységek rendszerében (ld. „Óvodai élet tevékenységformái” fejezetben),
- tehetségazonosítás és fejlesztés a művészetek eszközével,
- népi kultúránk megismertetése, érzelmi kötődés alakítása,
- népmeséink, Bibliai történeteink nevelő hatású, önerősítő példáján keresztül, erkölcsi érzelmek, és magatartás orientálása,
- közös rendezvények, délutánok szervezése a szülők számára,
- tájékoztató, felvilágosító, prevenciós programok szervezése,
- beiskolázási tennivalók elvégzése, a szülők rendszeres tájékoztatása,
- természetben nyújtott segítség (ruha, élelmezés, könyv...),
- szabadidős programok biztosítás a gyermekek számára,
- pszichés segítségnyújtás – nevelési tanácsok,
- tanulást segítő korszerű módszerek alkalmazása (szituációs játékok, kooperatív technikák, báb, projektmódszer),
- fejlesztést segítő eszközök beszerzése,
- konfliktusmegoldó technikák alkalmazása.
- Az óvodai nevelésbe történő beintegrálás

- Az óvodába lépés kezdeti szakaszában hátrányok, akadályok felismerése, jelzése
- Tájékoztató készítése a beiratkozásról, a gyermek felvételével, átvételével kapcsolatos szülői kötelezettségekről, eljárás szabályairól, támogatási igényekről
- Óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások
- Mulasztások ellenőrzése, tanköteles gyermek óvodába járásának figyelemmel kísérése, igazolatlan mulasztások esetén hatósági eljárás kezdeményezése
- Iskolába lépésre való felkészítés, differenciált nevelés alkalmazása, hátrányok csökkentése, tehetséges gyermekeknél tehetséggondozás
- Olyan tervet és módszert alkalmazzon a pedagógus, melyek nem sértik a csoportok, gyermekek esélyegyenlőségét
- A család iskolai végzettségéből fakadó hátrányok leküzdése érdekében fejlesztő játékok, eszközök biztosítása, kulturális programokon való részvétel (mozi, színház, kirándulás, stb.)
- Csonka családokban élő gyermekek személyiségfejlődésének fokozott figyelemmel kísérése
- Az észlelt probléma megbeszélése a szülővel, és ha nincs változás, akkor szakemberhez való irányítás (pszichológus, nevelési tanácsadó)
- Az elvárható teljesítmény hiánya esetén differenciált nevelés, felzárkóztatás, fejlesztés biztosítása
- A szociális helyzetből fakadó problémák esetén a családok szociális viszonyainak, életkörülményeinek figyelemmel kísérése
- A szülő tájékoztatása különböző lehetőségekről az anyagi helyzet javítása érdekében (családsegítő, helyi önkormányzat)
- Folyamatos együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, gyermekorvossal, védőnővel.

16. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha általánossá válik az a gyakorlat, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Ezért az egyenlő hozzáférés megteremtése, a gyermeki jogok biztosítása elengedhetetlen.

Célok

- a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beiratásának támogatása,
- a nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek biztosítása.

Intézkedések

- A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitvatartási idő kialakítása.
- Felvételi kérelmek elbírálásának kiemelt szempontja az esélyegyenlőség.
- Integrációt elősegítő csoportalakítás (olyan csoportalakítási elvet kell választani, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását).
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása, a többi gyermek érdekeinek figyelembevételével, és érzelmeik tiszteletben tartásával.

- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása, okok feltárása.
- Intézményi kapacitások fejlesztése, szemlélet, látókör bővítése.
- Pedagógus módszertani kultúrájának megújítása, korszerű, kultúraazonos pedagógiai eljárások konfliktuskezelési technikák elsajátítása.
- A továbbképzések kiválasztásánál az egyéni bánásmódot, differenciált nevelést –helyezzük előtérbe (az integrációs programokat, formákat, módszereket terjesztjük).
- Az óvodáztatási programért felelős személy vagy team kijelölése.
- A belső kommunikáció hatékonyságának biztosítása.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatásokhoz.
- Egyéni foglalkozásokon való részvétel biztosítása, egyéni fejlesztési terv alapján – esetmegbeszélések.
- Anyagi támogatás biztosítása (fenntartói, alapítványi, pályázati).
- Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, megszervezése, gyermekorvosi, védőnői tanácsadás.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása.
- A szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok szervezése.
- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása).
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában).
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal:
- gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása),
- védőnői hálózat (a gyermekek óvodai beíratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás),
- szakszolgálatok (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása),
- civil szervezetek (a gyermekek óvodai beíratásával, a hiányzás csökkentésével, iskolaválasztással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés).
- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb rész-képesség zavarok kialakulásának megelőzése).
- Az érintett iskolákkal közös óvoda - iskola átmenetet segítő program kidolgozása (esetleg DIFER mérés 5 éves korban, hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok).
- A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében.

17. Diabéteszes gyermek speciális ellátási eljárásrendje

Jogsabályi háttér

Magyarországon egyre több 18 év alatti cukorbeteg él. Döntő többségük ún. teljes inzulinhiányos, 1-es típusú cukorbeteg, aki egész életében rendszeres inzulinadásra szorul.

Ezért minden köznevelési intézményben dolgozó pedagógus, és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott számára fontos feladat felkészülni a cukorbeteg gyermekek fogadására, ismerni mindennapjaikat és a diabétesz kialakulásának korai tüneteit, melyek felismerésével akár életveszélyes állapotot előzhetnek meg.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 2021. szeptember 1-jétől hatályos módosítása értelmében az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek és tanulók esetében az óvoda, valamint az iskola 1–8. évfolyamán az érintett intézmény gondoskodik a napközbeni alapvető speciális ellátásról: a vércukorszint szükség szerinti méréséről, valamint – szükség esetén, orvosi előírás alapján – a szülővel, törvényes képviselővel történt egyeztetést követően, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadásáról.

Ezen feladatok ellátását a jogszabályban meghatározott intézményi kör az iskolaorvos és védőnő, vagy a megfelelő szakmai továbbképzést elvégző, pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy révén biztosíthatja:

„62.§ (1a) A nevelési-oktatási intézmény, többcélú intézmény vezetője a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabéteszrel élő gyermek, tanuló részére abban az időtartamban, amikor az óvoda, az általános iskola, a fejlesztő nevelést-oktatást végző iskola, a kollégium, a hat és nyolc évfolyammal működő gimnázium vagy a szakgimnázium ötödik-nyolcadik évfolyamán az intézmény – beleértve az ilyen köznevelési alapfeladatot ellátó többcélú intézményt is – felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermek, tanuló szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján az (1b)–(1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosítja.

(1b) Az intézmény vezetője a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára az (1a) bekezdés szerinti esetben és módon előírhatja

a) a vércukorszint szükség szerinti mérését,

b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.

(1c) A nevelési-oktatási intézmény vezetője az (1b) bekezdés szerinti feladat ellátását

a) olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy

b) iskolaorvos vagy iskolavédőnő útján biztosítja.

(1d) A szülő, más törvényes képviselő az (1a) bekezdés szerinti kérelmét az Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban megtett formában nyújtja be.” (1.számú melléklet)

Általános alapelvek

A diabéteszes gyermek ellátása terén elsősorban a szülő határozza meg a feladatokat a kijelölt személy számára. Közös tervezik meg a napi rutint, hogy milyen felelősségi köröket és feladatokat vállaljon fel az intézmény.

Fontos kiemelni, hogy a cukorbeteg gyermek ellátására kijelölt munkavállalót egészségügyi felelősség nem terheli!

A Miskolci Édenkert Református Óvodában erre a feladatra több kijelölt személy is van, mivel az intézmény három különböző helyen való elhelyezkedése nem teszi lehetővé, hogy egy személy lássa el ezt a feladatot.

A Görgey Úti Székhely Óvoda esetében a feladatot Katona Istvánné, óvodapedagógus látja el.

Elérhetőségei:

név: Katona Istvánné

telefon: 06 46/ 382 356, e-mail: gorgeyovi@gmail.com

A Kis-Hunyad Utca Telephely Óvoda esetében a feladatot Jáborcsik Edit, óvodapedagógus látja el.

Elérhetőségei:

név: Jáborcsik Edit

telefon: 06 46/ 554 305, e-mail: gorgeyovi@gmail.com

A Bárczay Árvéd Telephely Óvoda esetében a feladatot Budayné Juhász Nikoletta Bernadett, óvodapedagógus látja el.

Elérhetőségei:

név: Budayné Juhász Nikoletta Bernadett

telefon: 06 46/ 333 983, e-mail: gorgeyovi@gmail.com

A Szülő/Gondviselő az írásban nyújthatja be a kérelmét a gorgeyovi@gmail.com e-mail címen. Minden esetben szükséges személyesen vagy telefonon is egyeztetni a megbízottal a gyermek megfelelő ellátása érdekében (milyen időközönként és formában szükséges a vércukorszint mérése, hogyan történik az inzulin beadása, étkezés előtt-után, mozgás tevékenység előtt-után, stb, esetleges egyéni jellemzők, tudnivalók, étkezési korrekciók, egyéb információk, amit Szülő/Gondviselő fontosnak tart). Fontos tudni, hogy az intézmény csak azokat a feladatokat végezheti el, amelyekre a Szülő/Gondviselő előzetesen írásban felhatalmazást ad és amit a munkavállaló önként vállal, ezért az egyeztetésen elhangzottakat

írásba kell foglalni. Ez alól kivételt képezhet a vészhelyzet, mely esetben telefonon történik azonnali egyeztetés.

Szülő/Gondviselő feladata:

Kérelem benyújtása, személyes vagy telefonos egyeztetés az ellátás megkezdése előtt.

Gondoskodik az eszközökről és az inzulinról, amelyek szükségesek a cukorbeteg tanuló ellátásáról („cukorbeteg hátizsák”, melynek tartalma: vércukormérés, inzulinadás eszközei, szőlőcukor, cukormentes víz, cukros üdítő, lassabban felszívódó szénhidrát, glukagon injekció, vércukor napló, szülő és kezelőorvos elérhetősége)

Írásban megadja a gyermek napirendjét, étkezési rendjét, a gyermekre vonatkozó speciális információkat, jelzi ha változás történt.

Megadja a vészhelyzeti elérhetőségeket.

Az ellátásra kijelölt intézményi dolgozó feladata:

A nevelésiév elején egyezteti a szülővel/gondviselővel a cukorbetegség ellátási tervét.

Egyeztet a Szülővel/Gondviselővel a gyermek napirendjéről.

Megállapodnak arról, hogy milyen esetben kell értesíteni a Szülőket/Gondviselőket.

Segíti a cukorbeteg gyermeket az intézményben.

Megméri a gyermek vércukorszintjét.

Szükség esetén beadja a gyermek inzulinját.

Felismeri az alacsony és magas vércukorszint jeleit.

Megtanulja mit kell tenni a gyermekkel, ha alacsony vagy ha magas a vércukorszintje.

Gondoskodik arról, hogy az alacsony vércukorszintű gyermeket mindig felügyelje valaki, ne maradjon egyedül.

Szabad hozzáférést biztosít a vízhez és a mosdóhoz.

Vészhelyzet esetén értesítse a mentőket, Szülőt/Gondviselőt, kezelőorvost.

A gyermeket felügyelő pedagógus kötelessége, hogy a cukorbeteg gyermeket:

Kiengedje a mosdóba.

Biztosítsa, hogy folyadékhoz jusson.

Megmérje a vércukor szintjét.

Ehessen napközben is.

Roszzullét esetén azonnal értesítse a kijelölt intézményi dolgozót (idő hiányában mentőt, szülőt)

Teendők vészhelyzet esetén

Alacsony vércukorszint (hypoglikémia, 3,9mmol/l alatti érték)

Vércukormérést követően a mért vércukorértéknek megfelelően, a szülővel egyeztetett mennyiségben plusz szénhidrát adása (1-2dl gyümölcslé, cukros ital, pár szem szőlőcukor, pár szem keksz, vagy amit a Szülő/Gondviselő előír és a gyermeknél elérhető) 15 perc múlva újabb vércukorszint mérés.

Amennyiben a gyermek nyelni képtelen, eszméletlen: mentő hívása, egyeztetés után Glucagon injekció izomba beadása.

Ha a gyermek az alacsony vércukorszint tüneteit produkálja, de valamilyen oknál fogva nincs lehetőség vércukorszintet mérni, akkor kb 15 gramm gyorsan felszívódó szénhidrát adása, majd amint lehet ellenőrizni kell a vércukorszintet.

Fontos információk

Normális vércukorszint tartomány: 3,9-10 mmol/l között

3,9 mmol/l alatti inzulinérték vesztesen alacsony (LO) (hypoglikémia, „hipó”) – teendő: azonnal a szülővel egyeztetett mennyiségű, gyorsan felszívódó szénhidrátot kell adni (1-2 dl gyümölcslé, pár szem szőlőcukor, néhány db keksz), ha erre nincs lehetőség, mert a gyerek eszméletét veszítette, Glucagon beadása szükséges.

Tünetek: mintha részeg lenne, hirtelen fáradtság, koncentráció-zavar, gyengeség, bizonytalanság, sápadtság, remegés, verejtékezés.

Alacsony vércukorszint gyanúja esetén a gyereket tilos magára hagyni!

10 mmol/l feletti inzulinérték magas (hyperglykémia) – teendő: szülővel egyeztetni a beavatkozás szükségességéről, cukormentes folyadékfogyasztás, esetleg testmozgás javasolt.

Tünetek: megnövekvő szomjúságérzet, gyakori vizeletürítés, fáradtság, rossz közérzet, viszkető bőr.

Magas vércukorszint esetén a vér ketonszintjét is ellenőrizni kell. Ha a vércukorszint és a ketonszint is magas, azonnali kórházi ellátás szükséges! Ketoacidózis leggyakoribb tünetei: hányinger, hányás. Tehát ha egy 1-es típusú cukorbeteg hány, nem tud folyadékot fogyasztani, azonnal kórházba kell kerülnie!

15 mmol/l feletti inzulinérték nagyon magas (HI) – Azonnal egyeztetni a szülővel a korrekcióról!

Inzulin hasfalba, combba, felkar külső felszínébe adható be.

FÜGGELÉK

AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK MEGVALÓSULÁSA, FELADATOK

1. Egészséges táplálkozás			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Hetente vitaminnapok biztosítása a szülők segítségével, ahol a gyermekek friss gyümölcsöket és zöldségeket fogyaszthatnak.	folyamatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a vitamindús táplálkozás szokássá válik, a gyerekek korszerű táplálkozási igénye kialakul; a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztása csökken
Évente egyszer egészséghet szervezése, ahol az egészséges táplálkozásra, és a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	ősz	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	az egészséges táplálkozás, és mozgásigény a gyermekek szokásait alakítja; a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztása csökken, tudatosodik az egészség=érték szemlélete
Évente egyszer gyógynövény-napot szervezünk, ahol a gyógynövények pozitív hatásaira hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	tavaszi	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ÉS EGÉSZSÉGMEGŐRZŐ SZEMLELET ALAKÍTÁSA
A gyermekeket bevonjuk az egészséges ételek készítésébe, pl. gyümölcssaláta	folyamatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok dajkák	A KÖZÖSEN ELKÉSZÍTETT ÉTEL, PL. GYÜMÖLCS-, ZÖLDSÉG SALÁTA AZ ÉTKEZÉS, MUNKAÉVGZÉS EGYÜTTES ÖRÖMÉT KÖZVETÍTI; ALAKUL EGÉSZTUDATOS SZEMLELETMÓDJUK
2. Mindennapos testnevelés, az egészségfejlesztő testmozgás			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Évente egyszer nyilvános sportnap megszervezése, ahol a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	tavaszi	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	alapvető mozgáskészségek fejlődnek, az önálló testedzés igénye kezd kialakulni; a szülők számára értéként jelenik meg a mozgásos közös tevékenység; a közösségi kapcsolatok alakulnak

Óvodai sportnap rendezése, ahol sportválasztó és kedvcsináló változatos mozgásformák bemutatása valósul meg. Versengések, játékok.	tavaszi	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	A MOZGÁSIGÉNY KIELÉGÍTÉSE JÁTÉKOS, VERSENGÉSES FORMÁBAN VALÓSUL MEG
Óvodai foci- bajnokság a szülők bevonásával. Játékos verseny, ahol minden gyermek nyer, és egészséges versenyszellemet tanul. (egyéb sport is lehet, pl. akadályok leküzdése)	ősz	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	A MOZGÁS, MINT ÖRÖMFORRÁS - A SZERVEZET EDZÉSE MEGVALÓSUL;

3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
A gyermekek önismeretének, erősítése játékos szituációkban. Az érzelmi intelligencia fejlesztése a „nem” -et mondás képességének alakításával. Tablókészítés a gyerekekkel az egészséges és az egészségre káros termékekről, veszélyes helyzetekről	tél	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a káros szenvedélyektől mentes egészségvédő modell megismerése; az egészségkárosító szerek egészségi kockázatának ismerete
Bábelőadás óvodai szinten a televíziózás és számítógép, tablet korosztályhoz illeszkedő helyes használatáról.	tél	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	az IKT eszközök használatának jó megválasztásával példaadás
A stresszhelyzetek kiküszöbölése a stressz -hatások és helyzetek elkerülésével. Csoportban történő játékos konfliktuskezelési technikák, légzőgyakorlatok, stb.	havonta	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	idegrendszeri, - lelki egészségvédelem a helyes életvitel és harmonikus, derűs, elfogadó, kiegyensúlyozott légkör biztosításával

4. A bántalmazás megelőzése

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Felderítés és a tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, a nevelési tanácsadó, gyermekorvos segítségével.	folyamatos	óvodavezető, gyermekvédelmi szakember, óvoda-pedagógusok	családi nevelés erősítésében mintaadás: a gyermekekkel való bánásmód őszinte, barátságos, szeretetteljes, határozott, következetes, elfogadó, toleráns

5. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Ovi -Zsaru Program minden csoportban.	folymatos	óvodavezető, óvodapedagógusok rendőrség	gyermekek áldozattá válásának megelőzése, biztonságérzetük erősítése, és annak elősegítése, hogy szükség esetén tudjanak és merjenek segítséget kérni a rendőrtől
Minden csoportban rendszeresen balesetvédelmi oktatás tartása év elején.	évszakonként	óvodavezető, óvodapedagógusok	életkornak megfelelő balesetvédelmi ismeretek közlése
Az óvodai udvari játékok folyamatos ellenőrzése.	folymatos	óvodavezető	udvari játékokkal kapcsolatban az óvoda biztonságos működése megvalósul
Elsősegélynyújtás tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása.	szeptember	óvodavezető	az óvoda biztonságos működése megvalósul e területen
6. Személyi higiéné			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Személyes higiéné elsajátíttatása	folymatos	óvodapedagógusok	helyes szokások kialakulnak: az étkezések, az öltözködés, a tisztálkodás, a testápolás és az illemhely használatával kapcsolatban
Rendszeres egészségügyi vizsgálatok, szűrések	szeptember	óvodavezető, óvodapedagógusok	fogászati és általános szűrővizsgálat megvalósul
Sószoba rendszeres használata	folymatos.	óvodavezető, óvodapedagógusok	rendszeres használattal felső légúti megbetegedések megelőzése
Csoportszoba, öltözők, folyosók mellékhelyiségek, udvar tisztasága	folymatos	óvodavezető,	az óvoda működtetése egészségügyi előírásoknak megfelel

7. Környezetvédelem			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Minden csoportban természetsarok kialakítása.	szept. folymatos	óvodavezető, óvodapedagógusok	kialakult gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásforma, életvitel, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűd

Az udvar tisztántartása, gondozása, évszaknak megfelelő feladatok ellátása.	szept., folyamatos	óvodavezető, óvodapedagógusok	felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek gyermekeink az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében
Takarítási világnap. Óvoda szebbé tétele. Csoportonkénti programok szervezése. (babaszobatakarítás, babaruha mosása, udvarrendezés stb.)	szept. 3. hét	óvodavezető, óvodapedagógusok	kialakul gyermekeinkben a természet, és társadalmi környezetben az ember-harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszer
Állatok Világnapja. Október 4. Csoportonkénti programszervezés. (pl. állatkert, vadaspark..stb.)	okt. 4.	óvodavezető, óvodapedagógusok	megvalósul a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Megfigyelések az évszakok változásával kapcsolatban. Az időjárás jellegzetességei.	folyamatos	óvodavezető, óvodapedagógusok	megvalósul a rendszerszemléletre nevelés; képessé válnak a gyermekek arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, meglátják a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, választ, megoldást keresnek azokra
Szüret. Csoportonkénti programszervezés.	okt.	óvodavezető, óvodapedagógusok	a tapasztalaton alapuló környezeti nevelés megvalósul; gyermekeink megismerik a népszokások eredetét és jelképeit
Óvodai nyílt rendezvény a szülők bevonásával. Foglalkozások. Orvos gyógyító munkája. Testünk, testrészek, érzékszervek funkcióinak megismertetése, játékok. Egészségtudatosság.	nov.	óvodavezető, óvodapedagógusok	óvodásaink testi- lelki fejlődése megalapozódik a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Márton nap. November 11.	nov. 11.	óvodavezető, óvodapedagógusok	tudatosan alakul gyermekeinkben a tevékenykedtetés során, környezetünk és a hagyományok megismerése
Könyvtárlátogatás.	dec.	óvodavezető, óvodapedagógusok	a szabadidő hasznos eltöltésének igénye alakul
Lakóhelyünk. Épített környezetünk: szobrok, épületek, múzeumok.	dec.	óvodavezető, óvodapedagógusok	megalapozódik gyermekeinkben a társadalmi környezetben az ember-harmóniájának megőrzését szolgáló szokások; környezetkultúrájuk megalapozódik

Adventi készülődés a szülőkkel közösen.	dec.	óvodavezető, óvodapedagógusok	óvodásaink fejlődése megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Minden csoport téli élményszerző kirándulást szervez a közeli szánkózódombhoz. A természet megfigyelése, az évszak jellemző jegyei. Az időjárás jellegzetességeinek követése. Téli élmények a hóban.	január	óvodavezető, óvodapedagógusok	MEGVALÓSUL A SOKSZÍNŰ TEVÉKENYSÉGEK ÁTÉLÉSE KÖZVETLEN KÖRNYEZETBEN, ILLETVE a tevékenység és a mozgás pozitív hatása az értelmi fejlődésre; mozgásigényük kielégül
Hazánk növény és állatvilága. Az állatok élete télen. Madáretetés.	január	óvodavezető, óvodapedagógusok	megvalósul a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés és a megfigyelések keretében történő tanulási folyamat; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Vizes Élőhelyek Világnapja. Séta a helyi vizes területhez. Megfigyelések. Játékos vizes feladatok megoldása csoportonként.	febr. 2.	óvodavezető, óvodapedagógusok	megvalósul a rendszerszemléletre nevelés; képessé válnak a gyermekek arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, meglátják a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, választ, megoldást keresnek azokra
Farsang. Csoportonkénti vagy közös óvodai rendezvény a szülők bevonásával.	febr.	óvodavezető, óvodapedagógusok	gyermekeink megismerik a népszokások eredetét és jelképeit; fejlődésük megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Március 15. Nemzeti jelképeink megismerése, felkeresése.	márc. 15.	óvodavezető, óvodapedagógusok	beépül gyermekeink nevelésébe azok az értékek, melyeket a környezetünk megőrzött
A (városi) közlekedés szabályainak megismerése, közlekedési eszközök. Gyalogos közlekedési szabályok. Séta, megfigyelések.	márc.	óvodavezető, óvodapedagógusok	a környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonya kialakul, ismerete gyarapodik; a környezettudatos magatartás megalapozódik
Víz világnapja. Március 22. Kísérletek a vízzel.	márc. 22.	óvodavezető, óvodapedagógusok	a szabadidő hasznos eltöltésének igénye alakul; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Természetvédelem lakóhelyünkön. Hulladékgyűjtés. Természetbarát anyagok használatának megismertetése.	április	óvodavezető, óvodapedagógusok	gyermekeink a környezettudatos életmód elemeit megismerik; az egészséget befolyásoló környezeti tényezőket felismerik; a környezettudatos magatartás megalapozódik; a környezet

Természeti környezetünk védelme, óvása. Energiatakarékosság (víz, villany) fontosságának hangsúlyozása. A rossz minőségű levegő, a szmog megismertetése, okai. Séta, megfigyelések.			védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakulnak
Minden csoportban húsvéti készülődés a szülőkkel.	április	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	óvodásaink fejlődése megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Föld Napja Április 22.	április 22.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek gyermekeink az óvoda esztétikus környezetének kialakításában; a tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet megismerése megvalósul
Madarak és Fák Napja Május 10.	május 10.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	gyermekeinkben a valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakul ki a természethez; megtanulják azok védelmét, az értékek megőrzését
Kirándulás. Csoportonkénti programszervezés.	május	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	megvalósul a közösségi érzelmeken, tapasztalaton alapuló, kreatív élményekben gazdag környezeti nevelés
Környezetvédelmi világnap. Június 5.	június 5.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	gyermekeink környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében; kialakul a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásforma, életvitel, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűd

Felhasznált irodalom

- Kövér Sándorné, dr. Papp Lászlóné, Váradi Gáborné: A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja. Református Köznevelési és Közoktatási Intézet, 1998.
- Pedagógiai Program, szerk: Feketéné Kavisánszki Györgyi, Debreceni Református Kollégium Óvodája, Debrecen, 2016. (Keresztyén szellemű nevelés fejezet)

A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos szabályok

A pedagógiai program érvényességi ideje

A pedagógiai programban értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A nevelők szakmai munkaközösségei minden nevelési év végén írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet

- o az intézményvezető
- o a nevelőtestület bármely tagja
- o a nevelők szakmai munkaközösségei
- o a szülői szervezet
- o az intézmény fenntartója.

A pedagógiai program felülvizsgálatának és módosításának indokai

Kötelező:

- jogszabályváltozás
- a fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Lehetséges:

- sikeres innováció eredményeinek beépítése
- minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása

A pedagógiai program módosításának módja, lehetséges indokai:

A dokumentum nem kötelező felülvizsgálatát és módosítását a felmerülő igények és lehetőségek alapján írásbeli előterjesztés után az intézményvezetés kezdeményezheti, a nevelőtestület 50 + 1%-os támogatás jóváhagyása mellett.

- A pedagógiai program a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- A pedagógiai program a jóváhagyását követően – szeptember első napjától kerül bevezetésre.

- A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala, az elérhetőségéről való tájékoztatás – az év eleji szülői értekezleten történik.

- A szülők számára az óvoda a nyitva tartási időszakban biztosítja a korlátozás nélküli hozzáférést a pedagógiai programhoz.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

- A pedagógiai program egy-egy példánya megtalálható

- Az intézmény fenntartójánál

- Az intézmény irattárában

- Az intézmény könyvtárában

- Az intézmény nevelői szobájában

- Az intézményvezetőnél (irodájában)

ZÁRADÉK

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁS

A Pedagógiai Program minden fejezetre kiterjedő felülvizsgálatát, értékelését a nevelőtestületnek évente, ill. a törvényi előírásoknak megfelelően kell elvégeznie, szükség esetén módosítania. A Miskolci Édenkert Református Óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület 2025.08.25. napján megtartott nevelőtestületi értekezleten megismerte és elfogadta. A Miskolci Édenkert Református Óvoda Pedagógiai Programja a fenntartói jóváhagyást követően hatályos és bevezetésre kerül.

A legitimált pedagógiai program a fenntartóra nézve az elfogadott éves költségvetésen túl többletköltséget nem jelent.

A Miskolci Édenkert Református Óvoda Pedagógiai Programját az SZMK véleményezte.

Miskolc, 2025. augusztus 28.

Polonkainé Badari Enikő

Szülő szervezet képviselője

A Miskolci Édenkert Református Óvoda Pedagógiai programját a Fenntartó Tiszáninneni Református Egyházkerület nevében jóváhagyom.

Miskolc, 2025. szeptember 1.

Fenntartó

